ԱԶԳ
AZG
armenian newspaper

Յուլիս 7
1992
Երեքշաբթի

երկօրեայ թերթ
Բ տարի. թիւ 55 (147)
գինը 95 կ.

Երեւան 375010
Հանրապետության 47

դասիչ 63149

հեռ. 581841, ֆաքս 562941, տելեքս 243266 SULA SU

ՀՀ ԳԽ նախագահությունը մերժեց արտակարգ նիստ հրավիրելու հարցը

Հայաստանի Գերագույն խորհրդի նախագահությունը երեկ կայացած նիստում չընդունեց խորհրդարանի արտակարգ նստաշրջան հրավիրելու մասին հարցը: Այդ պահանջով ելույթ ունեցավ «Ազգային դաշինք» ընդդիմադիր խումբը: Չնայած դրան, երեկ Լեռնային Ղարաբաղ է գործուղվել մի պատվիրակություն, որը ղեկավարում է Գերագույն խորհրդի նախագահի առաջին տեղակալ Արա Սահակյանը: Ստեփանակերտում կայացած նիստում ելույթ ունեցավ ԼՂՀ վարչապետ Օլեգ Եսայանը, որը Հայաստանի իշխանություններին կոչ արեց անհապաղ օգնություն ցույց տալ ղարաբաղցիների հեռագա դեպքերի ողբերգական ընթացքը կանխելու նպատակով:

ՀՀ ԳԽ նախագահությունը խոստացել է պաշտպանել Ղարաբաղը

Հայաստանի Գերագույն խորհրդի նախագահությունը եւ կառավարությունը հայտարարել են, թե ամեն ինչ կանեն պաշտպանելու Ղարաբաղի ինքնորոշված իշխանության ու ժողովրդին, ետ մղելու Ադրբեջանի ագրեսիան:

Երեկ հրապարակված հայտարարության մեջ նշվում է, թե «երջանում ադրբեջանցիների լայնածավալ ռազմական գործողությունների պատասխանատվությունը» ընկնում է Ադրբեջանի իշխանությունների վրա, որոնք «նպատակաուղղված վիժեցնում են խաղաղ կարգավորման բոլոր փորձերը»: ■

Մոսկվայի գագաթաժողով. օրակարգ մտցվեց Ղարաբաղի հարցը

Տեր-Պետրոսյան. «ԱՊՀ-ն չունի կոնֆլիկտների վերացման ոչ մի մեխանիզմ»

Երկուշաբթի օրը Մոսկվայում բացվեց ԱՊՀ երկրների ղեկավարների հանդիպումը, որին ներկա էին բոլոր ղեկավարները, բացի Ադրբեջանի նախագահ Աբուլֆազ Էլչիբեյից: Բաժվից հաղորդել են, թե Ադրբեջանի ներկայացուցիչը կմասնակցի որպես դիտորդ: «Տեխնիկական պատճառներով» խորհրդակցության սկզբին չի հասել Հայաստանի նախագահը: Նա ժամանել է միայն ժամը 15-ին:

Ելույթ ունենալով բացման ժամանակ, Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինը հայտարարել է, թե պետք է լուծել քաղաքական, տնտեսական եւ ռազմական հարցերի բարդ համալիր: Նրա խոսքերով, քննարկվելիք կարեւորագույն հարցերից մեկը ԱՊՀ-ի երկրների միջեւ սահմանների հարցի նկատմամբ սկզբունքային մոտեցումն է:

ԱՊՀ երկրների ղեկավարները, ԱՊՀ տնտեսական դատարանի մասին հարցով վերջացնելով հիմնական հարցերի քննարկումը, «այլեւայլ» բաժնում մտցրել են նաեւ Լեռնային Ղարաբաղի եւ Մոլդովայի իրավիճակի մասին հարցը:

Այդ հարցերի քննարկմանը զուգահեռ ընթացել է համաձայնեցված եւ խմբագրված փաստաթղթերի քննարկումը: Քաղաքացիական հարցերին վերաբերող փաստաթղթերն ընդունվել են մեծ արագությամբ: Մինչ այդ օրակարգից հանվել է ԱՊՀ ստրատեգիական ուժերի կազմի վերաբերյալ հարցը, փոխադարձ համաձայնության չգալու պատճառով: Փոխարենը ԱՊՀ միացյալ զինված ուժերի գլխավոր հրամանատար Եվգենի Շապոշնիկովի առաջարկով այդ հարցը փոխանցվել է Բելառուսի, Ղազախստանի, Ռուսաստանի եւ Ուկրաինայի ղեկավարներին, քանի որ նրանց երկրներում է տեղակայված միջուկային զենքը: Իր հերթին, Ուկրաինայի պաշտպանության նախարարը հայտարարել է, թե ըստ պայմանագրի 7 տարվա ընթացքում կչեզոքացվեն միջուկային հրթիռների մարտագլխիկները:

Հանդիպման վերջում տեղի ունեցավ մամուլի ասուլիս, որ նախագահ Ելցինը հայտարարեց, թե պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել մինչեւ հուլիսի 15-ը ստեղծել խաղաղարար բազմազգ ուժեր, որոնք կուղարկվեն առաջին հերթին Մոլդովա՝ հակառակորդ կողմերին անջատելու համար: Նախագահը նշեց նաեւ, թե այդ ուժերում կարող են մասնակցություն ունենալ նաեւ Ռումինիայի եւ Բուլղարիայի զորքերը՝ ճանաչված ինքնության զինծառայողներ: «Մնացած հարցերով մենք դեռ կխորհրդակցենք», ասաց նա: Ելցինը նշեց նաեւ, որ ԱՊՀ երկրների արտաքին գործերի եւ պաշտպանության նախարարության մասնագետներին հանձնարարվել է մինչեւ հունիսի 15-ը ստեղծել նախկին Խ. Միության տարածքում ազգամիջյան կոնֆլիկտների կարգավորման գործուն մեխանիզմ: Իր հերթին Հայաստանի նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը այն կարծիքը հայտնեց, թե «ԱՊՀ-ն չունի այդ տարածքի երկրների միջեւ ծագող ազգամիջյան կոնֆլիկտների վերացման ոչ մի մեխանիզմ»: Այնուհետեւ Ելցինը հաղորդեց, որ Մյունխենում կայանալիք մեծ «յոթնյակի» հանդիպումը իրեն վստահվել է ԱՊՀ բոլոր երկրների անունից խոսել ԽՍՀՄ արտաքին պարտքի հարցի շուրջ: ■

Յոթնյակի գագաթաժողովը բացվեց Մյունխենում

Աշխարհի զարգացած 7 երկրների պետերը երեկ Մյունխենում ծեռնարկեցին իրենց գագաթաժողովի աշխատանքներին, օրակարգում ունենալով զարգացումների տնտեսական հարցեր: Միացյալ Նահանգների, Գերմանիայի, Ճապոնիայի, Կանադայի, Ֆրանսիայի, Անգլիայի եւ Իտալիայի ղեկավարները սկսեցին քննարկել համաշխարհային տնտեսական զարգացման անբավարար ցուցանիշների պատճառները, նախկին խորհրդային հանրապետություններում տնտեսական ու բարեփոխումների սակավ տագնապների ու բարեփոխումների, Ռուսաստանին ու մյուս երկրներին վարկեր տրամադրելու հարցերը: Յոթնյակի օրակարգում կան նաեւ աշխարհի «տաք» գոտիների հետ կապված հարցեր, որոնցից երեկ քննության առնվեց Բոսնիայի, ինչպես նաեւ Մոլդովայի իրավիճակը: ■

Միջազգային օգնությունը շարունակվում է

սակայն սարաեւցիները չեն կարողանում ստանալ այն

Անցնող 3 օրերին ավելի քան 300 տոննա սննդեղեն ու դեղորայք է հասել Բոսնիայի մայրաքաղաք Սարաեւո: Կիրակի օրը եւ երեկ 13 նոր օդանավեր վայրէջք են կատարել օդանավակայանում, հրշախված քաղաքին բերելով միջազգային մարդասիրական օգնություն: Սակայն բնակիչների մեծ մասը հնարավորություն չունենն օգնությունն ստանալ, քանի որ քաղաքը պաշարած սերբ աշխարհազորայինները շարունակ կրակ են տեղում քաղաքի փողոցների վրա: Այնուամենայնիվ, նկատի ունենալով, որ արդեն 50 հազար հոգու հաջողվել է օգնություն ստանալ, ՄԱԿ-ի բանբերը երեկ հայտնեց, թե առաջիկա ժամերին եւս 15 բեռնատար օդանավ կհասնի Սարաեւո: Մյուս կողմից, Մյունխենում երեկ սկսված զարգացած երկրների համաժողովում որոշվեց ավելի խիստ պատժամիջոցներ կիրառել սերբերի դեմ, չբացառելով նաեւ ռազմական միջամտությունը: ■

Հայաստանի սահմաններում հասունքներ կրակոցներ

Երեկ եւ նախորդ օրը Հայաստանի սահմանամերձ շրջաններում հարաբերական հանգիստ էր: Մարտական լուրջ գործողություններ տեղի չեն ունեցել:

Կապան. Երեկվա ընթացքում Ադրբեջանի Զանգելանի շրջանի տարածքից գնդակոծվել եւ հրետակոծվել են Կապանի շրջանի Սյունիք, Ազատակ եւ Գեղանուշ գյուղերը, ինչպես նաեւ Կապան քաղաքի ներքին թաղամասերը: Բարեբախտաբար, զոհեր եւ վիրավորներ չկան, թեեւ բազմաթիվ շինություններ են վնասվել ինչպես գյուղերում, այնպես էլ շրջկենտրոնում:

Մեղրի. Ինչպես Ադրբեջանի, այնպես էլ Նախիջեւանի տարածքից փոքր տրամաչափի զինատեսակներից գնդակոծվել են շրջանի սահմանամերձ գյուղերը: Զոհեր եւ վիրավորներ չկան:

Իջեւանի եւ Տավուշի շրջանների սահմանամերձ գրեթե բոլոր բնակավայրերի ուղղությամբ պարբերաբար հնչել են ավտոմատային եւ գնդացրային կրակահերթեր: Տուժածներ չկան: ■

Ընդդիմադիրները պահանջում են կառավարության հրաժարականը

Երեկ Երեւանի Ազատության հրապարակում տեղի ունեցավ բազմահազարանոց հանրահավաք, որը հրավիրել էր խորհրդարանի «Ազգային դաշինք» յոթ խմբակցությունների միությունը: Առիթը Լեռնային Ղարաբաղում իրավիճակի սրումն էր եւ, մասնավորապես, ադրբեջանցիների կողմից Մարտակերտի գրավումը: Հանրահավաքում հնչեցին Հայաստանի կողմից Լեռնային Ղարաբաղի հանրապետության անհապաղ ճանաչման մասին պահանջներ: Հանրահավաքի մասնակիցները պահանջեցին նաեւ Գերագույն խորհրդի արտակարգ նստաշրջանի հրավիրում եւ դրեցին հանրապետության կառավարության հրաժարականի հարցը: Հայաստանի Գերագույն խորհրդի նախագահության անդամ Սեյրան Բաղդասարյանը կոչ արեց անցկացնել համընդհանուր գործադուլ: «Այն ղեկավարները, որոնք ոչինչ չեն անում Ղարաբաղի համար պետք է հեռանան», հայտարարեց նա: ■

Նշանակվել է Հայաստանի հետ բանակցություններում Ռուսաստանի պետպատվիրակություն

Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինի հրամանագրով ստեղծվել է Ռուսաստանի Դաշնության պետական հանձնաժողով, որը կզբաղվի Հայաստանի հետ բանակցությունների հարցով: Հանձնաժողովի նպատակն է ստեղծել գործող բանակցությունների մեխանիզմ Հայաստանի եւ Ռուսաստանի միջեւ երկկողմ հարաբերությունների պայմանագրային-իրավական հիմքի ամբողջական քննարկման, ինչպես նաեւ, ծագող գործնական հարցերի օպերատիվ համաձայնեցման համար: Հանձնաժողովի խնդիրն է նաեւ համակարգել Հայաստանի հետ բանակցությունները տարբեր գերատեսչությունների ուղղությամբ, ինչպես նաեւ ապահովել Ռուսաստանի քաղաքական ուղու միասնականությունը Հայաստանի եւ ԱՊՀ մյուս երկրների նկատմամբ: Պատվիրակությունը ղեկավարում է Ռուսաստանի արտգործնախարարության հատուկ հանձնարարությունների գծով դեսպան Վսեվոլոդ Օլեանդրովը: Պետպատվիրակության կազմում են նաեւ Ռուսաստանի գերատեսչությունների ու նախարարությունների ներկայացուցիչներ: ■

«Մարտակերտում մնացել են միայն ծերերը»

Բաքու.– Ինչպես Մարտակերտի շրջանից հաղորդում է «Թուրան» գործակալության թղթակիցը, *«Հայկական կողմից մեծաքանակ զոհերի մասին տվյալները չեն համապատասխանում իրականությանը»*: «Թուրան» գործակալության համաձայն, դեռեւս հուլիսի 4-ին, օրվա առաջին կեսին հայկական էքսպեդիցիոն կորպուսը նվազագույն կորուստներով դուրս է եկել ադրբեջանցիների կողմից թողնված «անվտանգության միջանցքով» եւ նահանջել Ստեփանակերտի ուղղությամբ: Ինչպես հաղորդում է «Թուրանի» թղթակիցը, նահանջող մեքենայացված կորպուսի շարասյան երկարությունը եղել է 2,5 կիլոմետր: Շրջկենտրոնում մնացել են միայն ծերերը: ■

Կտրիճ Սարդարյանը հրաժարական է տվել

Ինչպես հայտնի դարձավ, Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը մի քանի օր առաջ ստորագրել է ազգային գաղափարախոսության եւ անկախ պետականության հարցով իր խորհրդական Կտրիճ Սարդարյանի հրաժարականը: ■

Հայաստանը Ղարաբաղում կրակի դադարեցման կողմնակից

Այս մասին «Սնարք»-ի թղթակցին հայտարարեց Հայաստանի նախագահի մամուլի քարտուղար Ռուբեն Շուգարյանը, նշելով, որ Հայաստանը կողմնակից է կրակի երկկողմ դադարեցմանը: Մեկնաբանելով Մինսկի խորհրդաժողովի նախագահ Մարիո Ռաֆաելլիի դիմումը՝ ուղղված Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահներին երջանում հուլիսի 9-ից սկսած զինված գործողությունների երկկողմ դադարեցման առաջարկով, մամուլի քարտուղարը նշեց, որ Հայաստանը նման առաջարկով հանդես է եկել դեռեւս 1992 թ. փետրվարի 26-ին: Հայկական կողմը պատրաստ է ընդունել հրադադարի պայմանները: Սակայն, մասնավորեց նա, մենք վստահ չենք, թե Ադրբեջանը կպահպանի նման համաձայնության պայմանները: ■

Նախիջեւանի ռուս սպաները ուզում են ժամ առաջ դուրս գալ այդ տարածքից

Նախիջեւանում տեղակայված 75-րդ մոտոհրաձգային դիվիզիայի սպայակազմը Ռուսաստանի ղեկավարությունից պահանջել է «հնարավորին չափ արագ» լուծել զինվորականներին Նախիջեւանի տարածքից դուրս բերելու խնդիրը:

Ռուսաստանի նախագահին, պաշտպանության նախարարին, ԱՊՀ միացյալ զինված ուժերի հրամանատարին ուղղված դիմումում ասվում է, որ սպաներն ու նրանց ընտանիքի անդամները անընդհատ ենթարկվում են վիրավորանքների ու նվաստացումների, բազմիցս սպաներից են վերցվել զենք ու զինամթերք ձեռք բերելու նպատակով:

Բացի այդ, համաձայն փաստաթղթի, Նախիջեւանում հատուկ գնում են այնպիսի իրադարձություններ, որոնք կարող են դիվիզիայի անձնակազմին ներքաշել ռազմական գործողությունների մեջ:

Սպաները հայտնում են, որ Նախիջեւանում մնացել է միայն անձնակազմի 5–15%-ը: Ավելի ու ավելի է դժվարանում խուսափել զույգերի բախումը:

«Սպաները պատրաստակամություն են հայտնում ծառայել Ռուսաստանի խորհրդական, այլ ոչ թե բիրտակին շահերին», ասվում է հայտարարության մեջ: Մենք զգում ենք, որ սխալ երջանում Ռուսաստանը ոչ մի շահ չունի, իսկ եթե նույնիսկ ունի, ապա անհրաժեշտ է ճշտել Նախիջեւանում ռուսական զորքերի կարգավիճակը»: ■

Հաննա Սուչոկան կազմելու է Լեհաստանի նոր կառավարությունը

Վարչապետ Պոլակի քաղաքական պարտությունը չօգնեց նրան մնալու պաշտոնում: Նրա հրաժարականի խաղը Լեհաստանի խորհրդարանում միջ կուսակցությունների հավաքեց իր շուրջ եւ նախագահ Վալենսան, որ մինչեւ կիրակի մերժում էր նրա հրաժարականը, երեկ ընդունեց այն: Խորհրդարանում դաշինք կազմած ութ կուսակցություններ վարչապետի պաշտոնին առաջարկեցին Հաննա Սուչոկային, որին հանձնվեց երկրի նոր կառավարություն կազմելու պարտականությունը: Նույն օրը Բուշը կարճատեւ այց կատարեց Վարշավա, Գերմանիա մեկնելու ճանապարհին: ■

Բուշը 31-րդ անգամ օգտագործեց վետոյի իր իրավունքը

Նախագահ Բուշը վետո դրեց օրենքի այն նախագծի վրա որն առաջարկում էր ընտրական իրավունքը ԱՄՆ-ում ի գործ դնել ընդհանուր իրավունքի համար դիմումնագիր ներկայացնելու պահից: Ըստ նախագահի, ընդունվելու դեպքում այդ օրենքը կարող էր պատճառ դառնալ կաշառակերության: Բուշը 31-րդ անգամ է օգտագործում վետոյի իր իրավունքը: ■

digitised by A.R.A.R.@

Հայաստանի եւ ԼՂՀ պատվիրակությունները բոյկոտում են Հռոմի խորհրդաժողովը

Ինչպես հաղորդում է Հայաստանի արտգործնախարարության մամուլի կենտրոնը, Հայաստանի պատվիրակությունը հուլիսի 5-ի երեկոյան դադարեցրեց իր մասնակցությունը Մինսկի խորհրդաժողովի նախապատրաստական հանդիպումների երրորդ փուլին:

Թուրքական եւ ադրբեջանական պատվիրակությունների ոչ կառուցողական մոտեցումները թույլ չտվեցին համաձայնության գալ խորհրդաժողովի մասնակից 11 երկրների երկու կարեւորագույն հարցերի շուրջ: Հանդիպումը ձախողվեց առանց որեւէ բանաձեւ գտնելու, որը թույլ կտար Լեռնային Ղարաբաղի ներկայացուցիչներին մասնակցել հարցի քննարկումներին: Այն ձախողվեց նաեւ վերջին օրերին Ադրբեջանի կողմից լայնածավալ ագրեսիայի պատճառով: Նման պայմաններում Հայաստանը ստիպված էր դադարեցնել իր մասնակցությունը, քանի դեռ ԵԱՀԽ-ն չի դատապարտում ադրբեջանական ագրեսիան Ղարաբաղի դեմ եւ արդյունավետ միջոցների չի դիմում կասեցնելու ադրբեջանական հարձակումները:

Անհնար է որեւէ խոսակցություն առանց Լեռնային Ղարաբաղի մասնակցության: Հայաստանն արեց ամեն ինչ ապահովելու Ղարաբաղի պաշտոնական ներկայացուցիչների մասնակցությունը Հռոմի հանդիպմանը: ԼՂՀ պատվիրակությունը ներկա գտնվելով հանդիպմանը, ստիպված երկու օր չմասնակցեց խոսակցություններին, պահանջելով, որ հանդիպման մասնակիցները որոշեն ԼՂՀ ներկայացուցիչների կարգավիճակը:

Թուրքիան եւ Ադրբեջանն ամեն ինչ արեցին խափանելու ԼՂՀ պատվիրակության ելույթը Հռոմի հանդիպման նիստում: Ղարաբաղի պատվիրակության ներկայությունը առավել եւս արտառոց էր, նկատի ունենալով այն լայնածավալ հարձակումը, որ սկսեցին ադրբեջանական զինված ուժերը Մարտակերտի վրա: Նման մի հարձակում երկու շաբաթ առաջ տեղի ունեցավ Հռոմի հանդիպման երկրորդ փուլի նախօրյակին, երբ ակնկալվում էր Ղարաբաղի մասնակցությունը, Ադրբեջանը գրավեց Շահումյանի շրջանը: Արդյունքում Ղարաբաղի պատվիրակությունը ետ վերադարձավ Մոսկվայից, չմեկնելով Հռոմ:

Երկրորդ փուլում Հայաստանը ձգտում էր գործադրել Մինսկի խորհրդաժողովի նախապատրաստական խմբի վրա, որպեսզի վերջինս դատապարտի հարձակումը կանխելու համար ադրբեջանցիների ուժային մեթոդներով հարցի կարգավորման փորձերը: Սակայն Թուրքիան եւ Ադրբեջանը արեցին հնարավորը, որպեսզի Մինսկի խումբը Շահումյանի դեպքերի կապակցությամբ հանդես չգա որեւէ հայտարարությամբ: Երբ նրանք իմացան, որ Ղարաբաղը մասնակցելու է Հռոմի հանդիպման երրորդ փուլին, Ադրբեջանը նոր լայնածավալ հարձակում սկսեց Մարտակերտի շրջանի վրա, արհամարհելով իր այն կոչը, ըստ որի նախատեսվում էր ԵԱՀԽ-ի Հելսինկիի գագաթաժողովի նախօրեին 30 օրով դադարեցնելու ռազմական գործողությունները:

Հայաստանը դարձյալ պահանջեց Մինսկի խմբից, որ դատապարտի ուժի գործադրումը, որպես հարցի լուծման միջոց, սակայն այս անգամ էլ Թուրքիան եւ Ադրբեջանը կասեցրին նման փորձը:

Մեկնաբանելով Հռոմի հանդիպումը, Հայաստանի պատվիրակության ղեկավար Քրիստիան Տեր-Ստեփանյանն ասաց. «Ցավոք, Հայաստանը ստիպված է դադարեցնել իր մասնակցությունը Հռոմի հանդիպմանը: Լեռնային Ղարաբաղի պատվիրակության լիիրավ մասնակցությունը եւ տեղի ունեցող ադրբեջանական վերջին հարձակումները ստիպում են Հայաստանին վերանայել, թե արդյո՞ք ԵԱՀԽ-ն ամենահարմար միջոցն է խաղաղ գործընթացի առաջխաղացման համար: ■

Արցախ. նահանջը դեռեւս շարունակվում է

Էլչիբեյն արտակարգ դրություն է հաստատել Մարտակերտի շրջանում

Վերջին օրերին Ադրբեջանի ձեռնարկած հերթական լայնածավալ հարձակման հետեւանքով գրավվել է Մարտակերտ շրջկենտրոնը եւ շրջանի ամբողջ հյուսիսային մասը: Հարձակման ընթացքում, որին մասնակցել են նաեւ մեծ քանակությամբ զրահատեխնիկա եւ ռազմական օդուժ, թշնամուն են անցել Հաթերք, Ջարդախաչ, Ջանլիկ, Ումուդլու, Գետավան, Մաղավուզ, Մինգրելսկ գյուղերը եւ Մարտակերտ քաղաքը: Այս բնակավայրերի բնակչության ընդհանուր թիվն անցնում է 15 հազարից: Թշնամու հսկողության տակ է նաեւ Սարսանգի ջրամբարը: Տեղահանված բնակչությունը շարժվում է դեպի Ստեփանակերտ: Նահանջող փոքրաթիվ հայկական ջոկատներին հաջողվել է Վաղուհաս-Կուսապատ-Դրմբոն-Ներքին Հոռաթաղ ուղղությամբ պաշտպանական գիծ ստեղծել:

Ըստ «Ինտերֆաքս» գործակալության տվյալների, թեեւ Մարտակերտի գրավման ժամանակ բնակչության մեծ մասին հաջողվել է տեղափոխվել, այնուամենայնիվ տասնյակ մարդիկ սպանվել կամ անհայտ կորել են: Հաթերք գյուղի գրավման եւ հրկիզման ժամանակ (գյուղի 2700 բնակիչներից բացի այստեղ էին ապաստանել նաեւ Շահումյանի շրջանից բռնագաղթված մոտ 3000 փախստականներ) շատ բնակիչներ, հատկապես ծերեր եւ կանայք, որոնք չեն հասցրել փախչել, նույնպես սպանվել են: Միեւնույն ժամանակ Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարությունը հերքել է Մարտակերտի գրավման ժամանակ խաղաղ բնակիչների սպանությունների մասին լուրերը: Ինչպես հայտարարել է պաշտպանության նախարարության տեղեկատվական-վերլուծական կենտրոնի տնօրեն Լեյլա Յունուսովան, *«գրեթե բոլոր խաղաղ բնակիչները վերջին մեկ տարում հեռացել են մարտական գործողությունների գոտուց»:* Նրա խոսքերով, ադրբեջանական բանակի վերջին ամսվա գործողությունները *«սեփական տարածքի ազատագրման նպատակով»* հայերի համար անակնկալ էին, քանի որ կարծում էին, թե *«Խոջալուում, Շուշիում եւ Լաչինում ջախջախիչ պարտություններից հետո ադրբեջանական բանակում քաոս է, եւ բարոյալքությունն է իշխում»:*

Լ. Յունուսովան չի խորշել եւ ընդգծել է, թե Ադրբեջանը գերադասում է հարցը լուծել խաղաղական միջոցներով:

Իսկ կիրակի օրվա ուղիղ հեռուստակամուրջի ժամանակ Ադրբեջանի նախագահ Աբուլֆազ Էլչիբեյը հայտարարեց, թե Ադրբեջանը պատրաստ է Լեռնային Ղարաբաղի 140 հազար հայերին *«լիակատար մշակութային ինքնավարություն»* տալ: Ի պատասխան, նախագահի կարծիքով, Հայաստանը պետք է նույնպիսի ինքնավարություն տա Զանգեզուրի 200 հազար ադրբեջանցիներին:

Բացատրելով Սեւծովյան երկրների ղեկավարների՝ վերջերս Ստամբուլում կայացած հանդիպման ժամանակ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հետ բանակցելուց իր հրաժարվելը, Էլչիբեյն ասաց, թե այդպիսի հանդիպումը հաջողություն կունենա միայն այն դեպքում, եթե Հայաստանի նախագահը *«կարողանա ներկայացնել Անդրկովկասի բոլոր հայերին»:* Ադրբեջանի նախագահն այս կապակցությամբ հիշեցրեց, որ Տեր-Պետրոսյանն ասել է, թե *«որոշ ռազմական կազմավորումների վրա ինքն ազդեցություն չունի»:* Հենց այդ պատճառով, գտնում է Էլչիբեյը, չնայած նախօրոք ստորագրված հայ-ադրբեջանական համաձայնություններին, հայերը վերցրին Խոջալուն եւ Ադրբեջանի սահմանամերձ այլ բնակավայրեր: Նա ընդգծեց, որ մեծ հույսեր է կապում Ղարաբաղյան խնդրում ԵԱՀԽ-ի միջնորդության հետ:

Պատասխանելով Ադրբեջանի իշխանությունների եւ 4-րդ ռուսական բանակի հարաբերությունների մասին հարցին, Էլչիբեյը հայտարարեց, թե *«լուրջ խնդիրներ այստեղ չկան»:* Նա հայտնեց, թե այդ բանակի 400 սպաներ ցանկություն են հայտնել ծառայել հանրապետության զինված ուժերում: *«Մենք կլուծենք այդ հարցը եւ նրանցից չենք պահանջի նոր երդում ընդունել»:*

Խոսելով Ադրբեջանի պետական շինարարության կողմնորոշումների մասին, նախագահն անհիմն համարեց այն ենթադրությունը, թե հանրապետությունը կընտրի իսլամական արմատականությամբ: *«Ադրբեջանը ձգտում է դառնալ քաղաքակիրթ, միջազգային չափանիշներով առաջնորդվող պետություն, եւ ոչ ոք չի կարող արգելք լինել մեզ այս ճանապարհին»:* Նա ասաց նաեւ, թե իշխանությունը մենազգային պետության ձգտում չունի:

Էլչիբեյն ընդգծեց իշխանությունների՝ անկախ պետության ստեղծմամբ շահագրգռված հանրապետության բոլոր կառուցողական ուժերի հետ համագործակցելու պատրաստակամությունը:

Նախագահը կրկին հայտարարեց, թե պատրաստ է ԱՊՀ երկրների հետ միայն երկկողմ հարաբերությունների: *«Ադրբեջանը երբեք ԱՊՀ անդամ չի եղել, քանի որ Այազ Մութալիբովի կողմից ստորագրված պայմանագիրը չի հաստատվել խորհրդարանում»:*

Միաժամանակ նույն «ԻՖ»-ը հայտնում է, թե ըստ Ադրբեջանի նախագահի մամուլի ծառայության հաղորդման, հուլիսի 6-ի կեսգիշերից Լեռնային Ղարաբաղի Մարտակերտի շրջանում մտցվում է արտակարգ դրություն: Ադրբեջանի նախագահի հրամանագրի համաձայն, պարետային ժամը գործում է երեկոյան ժամը 22-ից մինչեւ առավոտյան 5-ը: Հաստատվել է նաեւ անցագրային ռեժիմ, որը սահմանափակելու է շրջանի տարածք մտնելու եւ դուրս գալու իրավունքը:

Ինչպես հաղորդել են Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարությունից, այդ քայլերը կապված են Հայաստանից Լաչինի միջանցքով Լեռնային Ղարաբաղ ուղարկված հայկական զորամիավորումների հետ, որոնց նպատակը Ադրբեջանի տարածքում «դիվերսիաներ» կազմակերպելն ու խաղաղ բնակչության դեմ «ահաբեկչական» գործողություններ ձեռնարկելն է: Շրջանի տարածքում է գտնվում նաեւ Սարսանգի ջրամբարը, որը, համաձայն ադրբեջանական կողմի, հայ «ահաբեկիչները» սպառնում էին պայթեցնել: Պայթյունի դեպքում շրջանի մեծ մասը, այդ թվում մոտ 50 բնակավայրեր կմնան ջրի տակ:

Հուլիսի 5-ին ստորագրած մեկ այլ հրամանագրով դադարեցվում է Ադրբեջանի Դաշքեսանի, Թովուզի, Գեդաբեկի, Ղազախի եւ Աղստաֆայի շրջանների ժամանակավոր նախագահական կառավարումը: Ըստ երեւույթին, Ադրբեջանի այս քայլերի իրական նպատակը պարզապես բանակը կարգավորելն է:

Իր հերթին, Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության կառավարությունն ընդունել է մի հայտարարություն, որտեղ, ներկայացնելով վերջին իրադարձությունները, դիմում է հղվում ՄԱԿ-ին, բոլոր ժողովրդավարական պետություններին եւ բարի կամքի տեր մարդկանց՝ կոչ անելով գործնական օգնություն ցուցաբերել Լեռնային Ղարաբաղի հայության շարունակվող եղեռնը կանխելու համար: Միաժամանակ ԼՂՀ վարչապետ Օլեգ Եսայանը հուլիսի 5-ին կայացած մամուլի ասուլիսի ժամանակ հույս է հայտնել, որ ադրբեջանցիների առաջխաղացումը կկանգնեցվի:

Այնուամենայնիվ, ինչպես երեկ հայտնեցին «Սնարկ» գործակալությունից, ադրբեջանցիները նորից գրավել են նախօրեին հայկական ուժերի կողմից վերգրավված Ասկերանի շրջանի Նախիջեւանիկ եւ Փիրջամալ գյուղերը եւ երկու կողմերից մոտեցել Ասկերանին: Նույն գործակալության տվյալներով, ծանր վիճակ է նաեւ Մարտունիում:

Մեզ տեղեկություններ են հասել, թե ճեղքվել է նաեւ Հադրութի պաշտպանությունը:

Միաժամանակ, ինչպես հայտնում է «ԻՖ»-ը, ՄԱԿ-ի մի խումբ փորձագետներ, որ կիրակի օրը ժամանել են Բաքու, մտադիր են ստուգել Ադրբեջանի այն հավաստիացումները, թե Հայաստանը քիմիական զենք է օգտագործել իրենց դեմ: Փորձագետները պետք է հողի եւ ջրի նմուշներ վերցնեն, ինչպես նաեւ լինեն հիվանդանոցներում եւ հանդիպեն տուժածներին:

Ադրբեջանի արտգործնախարարության հայտարարության համաձայն, փորձագետների խումբը երեկ պետք է մեկներ Քելբաջարի շրջան:

ԱՐՄԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

ՀՕԱԿ պատգամավորները հանդիպեցին Մեծ Բրիտանիայի դեսպանատան աշխատակիցների հետ

Հուլիսի 5-ին, ժամը 11-ին Հայաստանի Հանրապետության Գերագույն խորհրդի արտաքին հարաբերությունների մշտական հանձնախմբի նախագահության առանձնասենյակում տեղի ունեցավ հանդիպում ՀՕԱԿ պատգամավորների եւ հանձնաժողովի անդամ Վարազդատ Ավոյանի, Մոսկվայում Մեծ Բրիտանիայի դեսպանատան քաղաքական հարցերի գծով պատասխանատու Դեվիդ Մանինգի եւ դեսպանատան երկրորդ քարտուղար Թիմ Բարրոուի միջեւ:

Մոտ երկու ժամ տեւողությամբ հանդիպման ընթացքում հյուրերը հայտնեցին, թե *«իրենք տեսակցելու են Հայաստանում գործող կարեւորագույն քաղաքական կուսակցությունների հետ, հանրապետության գլխավորապես Արցախի եւ այլ հարցերի հանդեպ ունեցած հստակ դիրքորոշման մասին գաղափար կազմելու նպատակով»:*

Մանինգը եւ Բարրոուն Հայաստանի արտաքին քաղաքականության վերաբերյալ հարցերի մասին մանրամասն տեղեկություններ ստանալուց եւ դրանք արձանագրելուց հետո նույն նպատակով ՀՅԴ-ի պատգամավորներից Սամսոն Ղազարյանին հանդիպեցին: Մեծ Բրիտանիայի դիվանագետները Երեւանում 8 օր մնալուց հետո կմեկնեն Մոսկվա:

Ռ. Հ. Ա.

Երեւանյան կյանք

Ինչու են լալիս ծառերը

Կոմայգում գաղտագողի կտրվել է դարավոր ծառը

Այսօր ծղկտում է սիրտս հնից մնացած, բայց օրեցօր հողին հավասարվող ամեն լավի ու վատի համար... հնի՞ց մնացած... այնքա՞ն քիչ են դրանք, որ դրսից եկողին դժվարանում ենք ցույց տալ մեր քաղաքի երեսը: Եւ այդ քչերի մեջ մնում է հին երեւանցու սիրելի վայրը, բզկտված «Անգլիական այգին» (կոմայգին), որը տարբեր քաղաքապետերի քմահաճույքով տարբեր ձեւափոխումների ենթարկված այսօր մեր աչքի առջեւ իր մահամերձ գոյությունն է քարշ տալիս...

Հունիսի 27-ին, շաբաթ օրը, երբ քաղխորհուրդն ու շրջխորհուրդը, հոգնած հնգօրյա «դժվարին ու բեղմնավոր» աշխատանքից, դռները կողպած հանգստանում էին, կոմայգում գլխատվեց եւս մի հարյուրամյա ծառ, որի սաղարթը շուք էր տալիս շուրջ 40 քմ տարածքի: Գլխատվեց մի ծառ, որի բունը երկու տղամարդ միասին գրկել չէին կարող, գլխատվեց, որպեսզի բացվեր մի նոր կոոպերատիվի դուռը, որի առջեւ, առանց ապագան գուշակելու՝ համարձակվել էր հասակ նետել:

Եւ այդ հանցագործությունը կատարվել էր օրը ցերեկով, բոլորի աչքի առջեւ, ովքեր խեղդված զայրույթով լուռ դիտել էին՝ հնարավորություն չունենալով ահազանգել իրավասու օղակներին: Շաբաթ օր էր... հանցագործներն ընտրել էին ճիշտ օրը եւ այնքան արագ էին կատարել գործողությունը, որ երկուշաբթի, երբ հեռախոսափողից լսեցի հուզմունքից խեղդվող տղամարդու ձայնը եւ եղա տեղում, հսկա ծառի ոչ հետքը կար, ոչ էլ նրա զբաղեցրած հողափոսը:

Գործել էին պրոֆեսիոնալ ձեւով, քանի որ շաբաթ օրով իր հանգիստը մոռացած նրանց միացած այգու գյուղատնտեսուհի հետ հասցրել էին բերել «Դրուժբա» ծառահատ շղթայավոր սղոց, ինքնաբափ ավտոմեքենա, 8 հարկի բարձրության համար նախատեսված կռունկ: Վարորդին փոխարինելու համար վճարելով 300 ռուբլի, առանց քաշվելու շրջապատի դիտողներից, ասել էին. «Էս տարի ձմեռը վատ է լինելու, էս երկու ավտոյի փետ ա, կծախենք»:

Այս ամենը լսելուց եւ մաքրված ու հարթեցված տարածքը տեսնելուց հետո ինձ մնում էր հանդիպել այգու գյուղատնտեսուհուն եւ բացատրություն պահանջել: Եւ ի՞նչ. «Ծառն ընկել էր, մենք էլ կտրատեցինք ու այգուց հեռացրինք», եղավ անվրդով պատասխանը:

Դե ինչ, մեծարգո գյուղատնտեսուհի, մեր ծառերն ընկնում են հենց շաբաթ օրերը: Դուք շատ լավ եք դասավորում մեր գործերը: Հաշվի առնելով, որ Սպանդարյանի շրջանի կանաչ տնկարկների շինվերանորոգման տեղամասի պետը մի քանի օրվա աշխատող է եւ դեռ չի հասցրել ողջ տարածքը շրջել, առանց վախի միացել եք կոոպերատորի հետ եւ կատարել եք ձեր սեւ գործը: Դե ինչ, ժողովուրդը ճիշտ է ասում. «Գողը որ տնից լինի, եզը երդիկից կհանեն»:

Քանի որ զբոսայգիներով ոչ միայն շրջանի կանաչ տնկարկների տեղամասն է զբաղվում, այլեւ քաղխորհրդի մշակույթի վարչությունը, դիմեցի նրա տնօրեն պրն. Սինանյանին: Շատ չանցած նա զանգահարեց ու հայտնեց, որ ծառը կտրել են բոլոր «օրինականությունները» պահպանելով, կազմել են ակտ, որով հաստատվում է, որ ծառն ինքն-իրեն է ընկել, այսինքն փտած բունը չի կարողացել պահել ծանր սաղարթը եւ շրջվել է:

Զարմանալի փտած արմատներ է ունեցել այդ կանաչ հսկան, որը մի քանի տղամարդ, մի քանի տեղից հողը փորելով ու կացնահարելով, չեն կարողացել տեղից շարժել: Ստիպված մեքենա են բերել, մետաղյա ճոպան են կապել եւ մի կերպ հողից հանել:

Հարց է ծագում. ի՞նչն էր ստիպել նրանց այդքան համառ այդ մեծղի արմատը հողից հանել, երբ կարելի էր հողով ծածկել եւ տոփանել: Մեծ խելք պետք չէ դա հասկանալու համար: Հողի մեջ մնացած անդամահատված արմատը տեսնելով մասնագետը կպարզեր, որ ծառը ողջ եւ առողջ է եղել, երբ գլխատվել է:

Մեզ համար գաղտնիք չէ, որ Երեւանն իր կանաչ տարածությամբ շատ հետ է մնում միջազգային նորմերից:

Եթե մի փոքր զբաղվելու լինենք թվաբանությամբ եւ կանաչ տարածությունները բաժանենք մեր բնակչության թվի վրա, կտեսնենք, որ յուրաքանչյուր շնչին ընկնում է ընդամենը 10 քմ: Մինչդեռ, հաշվի առնելով մեր քաղաքի չոր, կիսաանապատային կլիմայի առանձնահատկությունները, մեզանից յուրաքանչյուրը պետք է ունենա 26 քմ կանաչ տարածք:

Եւ այդ խղճուկ 10 քմ-ից օրեցօր հատվում են եւ հին, եւ նոր ծառերը թե բակերում, թե փողոցներում, թե քաղաքը եզրող ողորմելի անտառներում, թե... արդեն զբոսայգիներում, եւ իրենց տեղը ազատում են հազար ու մի «արժանիքի» տեր կոոպերատորների համար:

Կոմայգում կատարված բարբարոսությունը պետք է պատժվի քրեական օրենքի խստագույն հոդվածով:

Մինչեւ ե՞րբ լռենք, հարցս ձեզ եմ ուղղում, հարգարժան դատախազներ...

ԼԵՅԼԻ ԴՇԽՈՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Արձագանք

«Մայրաքաղաք» ծրագիրը շփոթե՞լ է հասցեները

«Մայրաքաղաք» հեռուստահաղորդման շաբաթօրյա թողարկման ժամանակ եթեր տրվեց մի տեսերիզ, որտեղ խոսվում էր քաղաքի գիշերօթիկներից մեկում ապաստանած շահումյանցի փախստականների մասին: Հաղորդման հեղինակ լրագրողուհին բավիչ ու երեւակային ձայնով, ի լուր մայրաքաղաքի իրենց տաքուկ ու ապահով բնակարաններում ծվարած հեռուստադիտողների, մեղադրանքներ էր կարդում բռնագաղթված շահումյանցիների գլխին, թե տեսեք-տեսեք (ի՜նչ խայտառակություն), նրանց մեջ կանանցից ու երեխաներից բացի երիտասարդներ էլ կան...

Հարգարժան օրիորդ թե տիկին՝ չգիտեմ: Ո՞վ է ձեզ իրավունք տվել մեղադրանք կարդալ մի ժողովրդի գլխին, որի մանուկն անգամ իր հայրենի գյուղի պաշտպանության համար ավելին է արել, քան քո համրանեսության շատ ու շատ ուրիշներ: Մի ժողովրդի, որը 4 տարի շարունակ գիշեր ու ցերեկ, ամառ ու ձմեռ զրահների ու տանկերի համազարկերի տակ հերոսաբար դիմացել է՝ մինչեւ վերջին փամփուշտը պաշտպանելով իր ոտների տակ բիզ առ բիզ ծանկող հողը: Ո՞վ է ձեզ իրավունք տվել սեթեւեթ ու տհաս հարցերով ստիպել գլուխները կախել այն երիտասարդներին, որոնց հենց միայն գոյությունը Շահումյանում շատ ավելին է, քան մայրաքաղաքի փողոցներում թափթփված, օրեցօր իգացող հազարավոր երիտասարդների հոխորտանքները, թե վաղը մեր հերթը գա՝ մենք էլ ենք գնալու...

Գուցե հարկավոր էր այդ հարցերը մեր իշխանավորներին տալ, որոնք ի վիճակի չեն մի կարգին զորակոչ անգամ անցկացնել: Մի՞թե դուք, հարգարժան լրագրողուհի, իսկապես այն կարծիքին եք, թե Արցախն արցախցիները պետք է պաշտպանեն, Կապանը՝ կապանցիները, Իջեւանը՝ իջեւանցիները, Չարբախը՝ չարբախցիները... Այդ դեպքում կարող էիք գոնե իմանալ, որ Մարտակերտի ճակատամարտում կռվում էր ղարաբաղցիներից կազմված մահապարտյանների ջոկատը, եւ կռիվն էլ վարում էին գնդապետ Դանիել Բեկ Փիրումյանն ու նրա եղբայրը, նույնպես գնդապետ Հակոբ Բեկ Փիրումյանը՝ Ասկերանի շրջանի Նախիջեւանիկ գյուղից: Այն նույն Նախիջեւանիկից, որի մի բուռ պաշտպաններն ընդամենը մեկ ամիս առաջ մեն-մենակ մնացին ադրբեջանական կանոնավոր բանակի դեմ հանդիման...

Իսկ շահումյանցիներին՝ այդ հերոսական, միամիտ ու խաբված ժողովրդին կարելի է մեղադրել միայն մի բանում, որ հավատացել են, թե թիկունքում իրենց շահերը պաշտպանելու պատրաստ հայրենիք ունեն, որ չեն հասկացել ու մինչեւ հիմա էլ չեն հասկանում, որ իրենք պարզապես մասն են «խաղաղության համար նվազագույն արժեքի»:

Իհարկե, միամտություն կլիներ կարծել, թե մեղավորը միայն այդ տեսերիզի հեղինակն է: Հեռուստատեսությունը հանրապետության իշխանությունների խոսափողն է, իշխանություններ, որոնք համառորեն մերժում են Արցախի պարտությունները որպես Հայաստանի պարտություններ դիտարկելու ցանկացած փորձ: Եւ այս առումով արդեն ուրվագծվում են հաղորդման հեռահար նպատակները՝ կառավարությունը ոչինչ չի անում կորված տարածքները ետ գրավելու համար, որովհետեւ բնակիչներն իրենք պիտի անեն դա, բայց տես, ջահել ու առողջ, փախել-եկել են Երեւան:

Ոչ, պարոնայք: Երբ մենք հայ պետություն ունենք, ապա այդ պետությունը պարտավոր է պաշտպանել հայկական տարածքների անձեռնմխելիությունը: Իսկ երբ պետություն չունենք, ապա ուրեմն շահումյանցիները մի անգամ եւս սխալվել են՝ ապաստանելով Հայաստանում, որովհետեւ ճակատագրի կրկնությունից խուսափելը դժվար կլինի:

ԱՐՍԵՆ ՔԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

«Օր յոթերորդ»-ը եթեր դուրս չեկավ կամ նոր արշավ բազմակարծության դեմ

«Օր յոթերորդ» ծրագիրը ստեղծագործական խմբի պատրաստ չլինելու պատճառով ծրագրից հանվում է: Այժմ ես ձեզ կծանոթացնեմ այս պահին մեր ունեցած լուրերին», Հայկական հեռուստատեսության եթերում հնչած այս տարօրինակ պատճառաբանությունը լավ բան չէր գուշակում, մանավանդ որ խորհրդային տարիներին մեծ համբավ ունեցող Կրավչենկոյի փորձը օրեցօր տեղափոխվում է նաեւ մեզ մոտ:

Միհազանգը երկար սպասեցնել չտվեց: Գնացի հեռուստառադիովարչություն: Նախագահ պրն. Սամվել Գեւորգյանը տեղում չէր: Իսկ «Օր յոթերորդ»-ի լրագրողները քննարկում էին նախորդ օրվա կատարվածը: Ստեղծագործական խմբի ղեկավար Էդիկ Բաղդասարյանը, լրագրողներ Վահրամ Բրուտյանն ու Ստեփան Դանիելյանը պատմեցին հետեւյալը. *«Ամեն ինչ սկսվեց նախորդ հաղորդումից հետո, երբ Լյուդմիլա Հարությունյանի նյութի մանրազնին ուսումնասիրության պատրվակով պրն. Գեւորգյանը հաղորդումը տեսագրեց եւ տարավ Գերագույն խորհուրդ, քննարկման: Հաղորդումը մեղադրվեց քաղաքացիական պատերազմի կոչ անելու մեջ: Մենք զարմացանք, որովհետեւ Լ. Հարությունյանն ընդամենը զգուշացնում էր այդ վտանգից եւ ասում, թե մենք պետք է ամեն գնով խուսափենք դրանից: Սրան ավելացավ նաեւ Ղարաբաղի ինքնապաշտպանության վերաբերյալ տրվող նյութերի գնահատականը՝ իբրեւ պատերազմի կոչ: Հիշեցնենք, որ նույն պատճառաբանությամբ փակվեց նաեւ «Արցախ» ստուդիան:*

Նույն արգելված հաղորդման մեջ, շարունակեցին նրանք, անդրադառնում էինք նաեւ Մարտակերտի անկմանը, կային Ռուսաստանին մեղադրող որոշակի կարծիքներ: Երբ համաձայն չէին, թող գային եւ ապացուցեին ընդհակառակը, այլ ոչ թե արգելեին», ասաց Վ. Բրուտյանը:

Մինչդեռ Ս. Գեւորգյանն իր առանձնազրույցի ընթացքում տղաներին հայտարարել է, թե իրենց միջեւ կան գաղափարախոսական հակասություններ, որն էլ խանգարում է հաղորդմանը: Քանի որ «Օր յոթերորդ»-ի կազմն էլ երբեւէ չի հրաժարվի իր գաղափարներից, պարզ է, որ ոչինչ չի փոխվի: Առայժմ ղեկավարությունը խուսափում է հայտարարել, թե հաղորդումը փակված է: Ինչպես ասացին տղաները, իրենց հասցեագրված մեղադրանքները հիմք չունեն: Նախ, սուտ է այն փաստը, թե հաղորդումը պատրաստ չի եղել. 18:30-ին առաջին մասը նայել է հենց ինքը Գեւորգյանը եւ արգելել: Այդ առթիվ նրանք պատրաստվում են դատի տալ Ս. Գեւորգյանին իրենց զրպարտելու համար:

Երկրորդ մեղադրանքն այն է, թե իբր չեն պաշտպանում պետության շահերը: *«Դա այդպես չէ, մենք պաշտպանում ենք Հայաստանի շահերը եւ նպատակ ունենք տեսնել հզոր պետականություն ունեցող երկիր»:*

Երրորդ, *«եթե որեւէ ռազմական գաղտնիք ենք հայտնել, թող ասեն: Մենք առաջարկել ենք, որ ռազմական գրաքննություն արվի, դա էլ չի արվում: Եւ դա գալիս է նրանից, որ չկա հստակ պետական լրատվական քաղաքականություն: Թող բերեն պետության շահերը պաշտպանող հետազոտական հոդվածներ, կարդանք: Չկան եւ չեն բերում: Փոխարենը, մեզ զրկում են անգամ «Վեստի» ծրագիրը նայելու հնարավորությունից, որտեղ ի տարբերություն մեզ, Ռուսաստանն օգտագործում է իր բոլոր վերլուծական ու քարոզչական հնարավորությունները»:*

«Ես զարմանում եմ, որ իշխանությունները նման կարեւոր պորտը վստահել են մի մարդու, որն ընդհանրապես գաղափար չունի լրատվական քաղաքականության մասին: Նա սեփական տեսակետ չունի: Նույնիսկ զրույցի ընթացքում չի կարողանում պատասխանել, թե ինչ է ասել Լ. Տեր-Պետրոսյանը», ասաց Է. Բաղդասարյանը: *«Մենք որեւէ կուսակցության չենք պատկանում, որեւէ քաղաքական ուղղվածություն չունենք: Եւ զուր են մեր հետեւում փնտրում ինչ-որ թիկունք»*, եզրափակեց նա: *«Այս տիպի հաղորդման հնարավորությունը վերջինն էր*, ասաց Դավիթ Մաթեւոսյանը, *քանզի կուսակցական տեսակետներից խուսափող անկախ հաղորդում Հայաստանում այլեւս չի լինի»:* Իսկ Լեւոն Գալստյանն ավելացրեց, թե մինչեւ չճշտվի մամուլի մասին օրենքում գրված երեք հիմնարար կետերի դերը, ապա վաղ է խոսել բազմակարծության մասին:

Մինչ այդ ծրագիրն իր խորագրի տակ պատրաստվում է անդրադառնալ *«Բարեփոխումները Հայաստանում»* եւ *«Մեր երեխաների երջանիկ մանկությունը»* թեմաներին, դրանք միջնորդելով հանրապետության նախագահի վերջին չորս տարիների ընթացքում ունեցած ելույթներով: Եթե, իհարկե, պրն. Սամվել Գեւորգյանը հանդուրժի: Մենք ողջ օրվա ընթացքում ցանկացանք նրանից պարզաբանումներ ստանալ, սակայն ապարդյուն: Նա չկար: Իսկ օգնականը խոստացավ ճշտել, թե արդյոք պրն. Գեւորգյանը «Ազգ»-ին հարցազրույց կտա՞, թե ոչ:

ՀԱԿՈԲ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

Մեկնեցին Հելսինկի

Ադրբեջանի պատվիրակությունը այսօր հուլիսի 7-ին կմեկնի Հելսինկի, մասնակցելու Եվրոպայում անվտանգության եւ համագործակցության խորհրդակցությանը: Նախագահի մամուլի ծառայությունում հայտնեցին, թե պատվիրակությունը կգլխավորի Աբուլֆազ Էլչիբեյը: Պատվիրակության մեջ կլինի նաեւ հանրապետության արտգործնախարար Թոֆիկ Ղասիմովը: Ենթադրվում է, որ Էլչիբեյը կստորագրի Հելսինկյան խորհրդակցության եզրափակիչ ակտը:

Հելսինկիի խորհրդակցությունում հուլիսի 9-ին ելույթ կունենա նաեւ Վրաստանի Պետխորհրդի նախագահ Էդուարդ Շեւարդնաձեն, հայտնեց արտգործնախարարի տեղակալ Թեդո Ջափարիձեն՝ խոսելով վրացական պատվիրակության մասին: Ջափարիձեն առանձնացրեց երկու ուղղություն. մասնակցություն բոլոր պաշտոնական միջոցառումներին եւ հանդիպումներ կուլիսներում, բանակցություններ մասնակից պետությունների ղեկավարների հետ: ■

Բաքու-Թել Ավիվ կամուրջ

Ադրբեջանը եւ Իսրայելը մտադիր են դիվանագիտական հարաբերություններ հաստատել հյուպատոսությունների մակարդակով: Ադրբեջանի արտգործնախարար Թոֆիկ Ղասիմովը կիրակի օրը Բաքվում ընդունել է Ռուսաստանում Իսրայելի արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Արիել Լեւինին: Կողմերը նախնական համաձայնություն են ձեռք բերել Ադրբեջանում Իսրայելի եւ Իսրայելում Ադրբեջանի հյուպատոսարաններ բացելու մասին: ■

Բրյուսել. վարկերի ետեւից

Հայաստանին վարկեր տրամադրելու բանակցություններ վարելու համար այսօր Բելգիա կմեկնի ՀՀ կառավարական պատվիրակությունը: Ինչպես «Սնարկին» հայտնեցին կառավարության մամուլի կենտրոնում, Բրյուսել են մեկնելու պետական նախարար Գագիկ Շահբազյանը, պետական կոմերցիոն Արդշինբանկի տնօրեն Ալեքսանդր Վարդանովը եւ ուրիշներ: ■

Մարտակերտը ընկավ Ռուսաստանի բացահայտ աջակցությամբ: Ինչո՞ւ:

Կիրակի օրը, հուլիսի 5-ին, «Օր յոթերորդ» ծրագիրը եթեր դուրս չեկավ «պատրաստ չլինելու» պատճառով: Արդյոք այդպե՞ս է, թե այն նույնպես թերի է «պրոֆեսիոնալ» տեսակետից: Այնուամենայնիվ, այսօր տպագրում ենք այն, ինչ պիտի հնչեր երկու օր առաջ...

Անդրկովկասում հայերի եւ ադրբեջանցիների միջեւ պատերազմ է: Անկախ նրանից, մենք կընդունենք պատերազմի առկայությունը, թե ոչ, այն կհամարենք տեղային, թե համընդհանուր, դրանից ոչինչ չի փոխվում: Պատերազմն սկսվել է: Առաջին հայացքից թվում է, թե պատերազմը հայերի եւ ադրբեջանցիների միջեւ է, սակայն կան նաեւ չերեւացող կռվող կողմեր:

Դրանք Ռուսաստանն ու Թուրքիան են: Վերջինիս աջակցում է Արեւմուտքը, Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների գլխավորությամբ: Նրանք մղում են անուղղակի պատերազմ մեր եւ ադրբեջանցիների միջոցով, ազդեցության ոլորտի համար:

Սակայն ինչո՞ւ է Ռուսաստանն աջակցում ադրբեջանցիներին: Թուրքիայի եւ Արեւմուտքի Անդրկովկասում խաղաղությունը ձեռնտու է: Նրանք Անդրկովկասով պետք է տնտեսական եւ մշակութային կամուրջ ձգեն դեպի Միջին Ասիա: Ռուսաստանը չի համաձայնվում այդ կամրջի առկայությանը, երբ այն չլինի իր հզոր թաթի ազդեցության տակ, հակառակ դեպքում Անդրկովկասում պետք է գնա պերմանենտ պատերազմ, որը թույլ չի տա այդ կամրջի ստեղծմանը: Հայաստանի գաղափարական այրերը՝ Աշոտ Բլեյանը, Կարեն Սարդարյանը, Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը, Էդվարդ Եգորյանը որդեգրել են այն գաղափարախոսությունը, որ քանի Թուրքիային եւ Արեւմուտքին ձեռնտու է խաղաղությունը, մենք պետք է նվազագույն զիջումներով ձեռք բերենք այդ խաղաղությունը եւ քանզի Ռուսաստանին ձեռնտու չէ խաղաղությունը, դուրս գալ նրա ազդեցության ոլորտից:

Արդյոք դա հնարավո՞ր է:

Ռուսաստանին Անդրկովկասում պետք է խաղաղություն իր ազդեցության տակ, հակառակ դեպքում անընդմեջ պատերազմ կլինի: Երբ Հայաստանը զիջի Արցախը, ապա ադրբեջանցիների մոտ կզարգանան ազգայնամոլական ձգտումները Զանգեզուրը նվաճելու համար, իսկ Թուրքիային այդտեղի ցանկալի հնարավորությունը մոռացնել կտա խաղաղության խոստումները: Երբ Զանգեզուրն ընկնի, ապա Ռուսաստանը նորից կփորձի հարվածել ադրբեջանցիների ձեռքով արդեն Երեւանին:

Դա կտեւի այնքան, մինչեւ Հայաստանը չփոխի իր քաղաքական կուրսը: Այսպիսով, Ռուսաստանի հարվածները կտեւեն այնքան, մինչեւ Հայաստանը չփոխի իր քաղաքական կուրսը: Իրականությունն այն է, որ այսօր Հայաստանը չի կարող հավելի չնստել ուժերի քաղաքական դասավորության հետ: Իսկ թե ի՞նչ արժեն միջազգային երաշխիքները, մենք դա շատ լավ գիտենք: Ժամանակին մեզ չի փրկել նույնիսկ Սեւրի դաշնագիրը:

Քսաներորդ դարի սկզբում մեզ մոտ զարգացած էր պանիսլամիստական ծայրահեղությունը, այն ծնեց այսօրվա ծայրահեղ հակապանիսլամիզմը, որն էլ արդեն ուզում է զիջել հայերով բնակեցված Արցախը:

Արցախի պաշտպանությունն այն հանգույցն է, որը կարող է մերձեցնել Հայաստանում գործող բոլոր քաղաքական ուժերին: Այսօր մեզ համար չկա պատերազմի եւ խաղաղության երկընտրանք: Կա լինելու եւ չլինելու խնդիր:

«Օր յոթերորդ»
«Աշխարհ» քաղաքական հետազոտությունների կենտրոն

Հայաստանի Հանրապետության (Հայկոոպի) Երեւանի կոոպերատիվ տեխնիկումը

հայտարարում է 1992-93 ուսումնական տարվա ընդունելություն

Ցերեկային եւ հեռակա ուսուցմամբ
(միջնակարգ կրթությամբ)

1. Կոոպերատիվ առեւտրի կազմակերպում եւ ոչ պարենային ապրանքների կոմերսանտական գործունեություն:
2. Կոոպերատիվ առեւտրի կազմակերպում եւ պարենային ապրանքների կոմերսանտական գործունեություն:
3. Կոոպերատիվ առեւտրի կազմակերպում եւ ժող. սպառման ապրանքների կոմերսանտական գործունեություն:
4. Հսկումը եւ վերահսկումը սպառողական կոոպերացիայում:
5. Հաշվապահական հաշվառումը եւ տնտեսական գործունեության հսկումը եւ վերլուծությունը սպառողական կոոպերացիայում:
6. Իրավագիտություն:
7. Սննդի պատրաստման տեխնոլոգիա եւ հասարակական սննդի կազմակերպում:

Վերը նշված բոլոր մասնագիտությունների գծով ուսման տեւողությունը 1 տարի 10 ամիս է:

Ծանոթություն. *«Սննդի պատրաստման տեխնոլոգիա եւ հասարակական սննդի կազմակերպում» մասնագիտության գծով հեռակա ուսուցմամբ ընդունելություն չի կատարվում:*

Բոլոր մասնագիտությունների գծով ընդունելության քննությունները անց են կացվելու.

1. Հայոց լեզու (թելադրություն)
2. Մաթեմատիկա (բանավոր)

Ծանոթություն. *Կրթության փաստաթղթում հայոց լեզվից եւ գրականությունից գնահատական չունեցող, ինչպես նաեւ ներքին սփյուռքի դիմորդների համար հայոց լեզու առարկան փոխարինվում է ռուսաց լեզու առարկայով:*

Յուրաքանչյուր քննական առարկա գնահատվում է 20 միավորային համակարգով: Դրական են համարվում 3 եւ բարձր միավորները:

Մրցույթից դուրս կարող են ընդունվել.

ա. 1-ին եւ 2-րդ խմբերի հաշմանդամները, որոնց, բժշկական աշխատանքային փորձագետների հանձնախմբի եզրակացության համաձայն, միջնակարգ մասնագիտական ուսումնական հաստատություններում սովորելը հակացուցված չէ:

բ. Ծնողներից կամ ծնողների խնամքից զուրկ 18 տարին չլրացած երեխաները:

գ. Ներքին սփյուռքի դիմորդները:

Դիմորդները ներկայացնում են հետեւյալ փաստաթղթերը

1. Դիմում (լրացվում է տեխնիկումում):
2. Կրթության մասին վկայական (բնօրինակը):
3. Տեղեկանք առողջական վիճակի մասին:
4. Չորս լուսանկար (3x4 սմ չափի):
5. Քաղվածք աշխատանքային գրքույկից (հեռակա բաժնի դիմորդների համար):
6. Ընդունելության քննություններին մասնակցելու համար մուծված գումարի անդորրագիրը:

Անձնագիրը (ծննդյան վկայականը) եւ զինապարտության վերաբերյալ փաստաթուղթը ներկայացվում է գործերի հետ միասին:

Ծանոթություն. *Դիմորդները ընդունելության քննություններին մասնակցելու համար նախապես վճարում են 110 ռուբլի: 1-ին եւ 2-րդ խմբերի հաշմանդամները, ծնողներից կամ ծնողների խնամքից զուրկ 18 տարին չլրացած երեխաները ազատվում են այդ վճարումից: Հարգելի պատճառով (փաստաթղթով) քննություններին չներկայացած դիմորդներին մուծված գումարը վերադարձվում է:*

Դիմումներն ընդունվում են հունիսի 15-ից մինչեւ օգոստոսի 10-ը:

Ընդունելության քննությունների ժամկետները

1. Ցերեկային ուսուցման խմբերում օգոստոսի 1-ից մինչեւ օգոստոսի 21-ը ներառյալ:
2. Հեռակա ուսուցման խմբերում օգոստոսի 5-ից մինչեւ օգոստոսի 21-ը ներառյալ: Ցերեկային ուսուցմամբ մրցույթով անցած դիմորդները ապահովվում են կրթաթոշակով, իսկ խիստ կարիքավորները՝ հանրակացարանով:

Տեխնիկումի հասցեն է՝
Երեւան (Ավան), Բաբաջանյան 38:
Հեռախոսներ՝ 61-88-61, 61-64-50, 61-64-60, 61-64-00:

Տեխնիկում կարելի է գնալ թիվ 49, 17, 62, 131 ավտոբուսներով, թիվ 4 եւ 20 երթուղային տաքսիներով եւ թիվ 17 տրոլեյբուսով:

ԸՆԴՈՒՆՈՂ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

digitised by A.R.A.R.@

Նախագահի հեռուստաելույթի առթիվ

ԻՍԿ Ո՞Վ Է ՊԱՇՏՊԱՆԵԼՈՒ ԱԶԳԱՅԻՆ ՇԱՀԵՐԸ

Ներքաղաքական պայքարն այսօր անթույլատրելի շռայլություն է

Դժվար է ներկայացնել զգացմունքների այն տեղատարափը, որ վերապրեց հանրապետության [illegible] ամբողջությունն իր ժողովրդի հետ նախագահի խոսք անմիջական [illegible] ույցի ընթացքում, բայց կասկածից վեր է, որ այն ցավ պատճառեց ունկնդիրների գերակշռող մեծամասնությանը: Եռամսյա [illegible] ան երկու տարիների ընթացքում [illegible] ուրելի էր եւ համակերպվել իրական քաղաքական պայքարի հետ ընդհանուր ոչինչ չունեցող «մեղադանքների», «մերկացումների», հատկապես նաեւ պարզունակ հայհոյանքների կիրառման պրակտիկայի հետ, կատարվեց ժողովրդավարության հիմունքների վրա: Ընդ որում, եթե պաշտպանության նախարարի ընդդիմադիրների նկրտումները ներելի են նրան ի պաշտոնե, ապա նախագահի դեմքում որեւէ տրամաբանական բացատրություն դժվար է գտնել: Նախագահական վարչակարգ ունեցող ցանկացած պետության մեջ նախագահը կայունության գրավականն է: Անկախ նրանից, թե ո՛ր կուսակցությունն է բերել նրան իշխանության, նախագահ դառնալուց հետո նա պետք է վեր լինի առանձին կուսակցականությունից: Հայաստանի առաջին նախա[illegible]թյունների:

Մեր խոսքը սպառիչ չի լինի, եթե չանդրադառնանք նաեւ ընդդիմության մեղքի բաժնին: Թեեւ ազգությամբ հրեա կանանց կողմից մասոնական դավադրության «հանձնարարված» մեծերը չեն շոշափվել ընդդիմադիր մամուլում եւ մնում են «[illegible]» խիստ անկախ թերթի որոշ հոդվածագիրների մենաշնորհը, այնուամենայնիվ, նախագահի ելույթի հաջորդ օրն իսկ «Երկիր» օրաթերթը չդիմացավ այդ գայթակղությանը:

Այսօր ընդդիմությունը միաձայն քննադատում է նախագահին եւ կա[illegible] բայց, երբ շարքային գրչակների մակարդակից այն հասնում է կուսակցությունների կամ իշխանության բարձրագույն ատյաններին, սա արդեն վտանգավոր սահման է: Երբ նախկինում ընծայենք նման բնույթի արտահայտություններին եւ հայտարարություններին, ապա պետք է փաստել, որ Հայաստանի նախագահը [illegible] ային սկզբունքի գործադիր է, արտգործնախարարը եւ [illegible] մյուս այլ հայրենադարձները Կենտրոնական հեռախոսային կապի պաշտոնյաներ, ՀՀՇ-ի առաջնորդը ծառայում [illegible] ՊԱԿ-ին: Սա նշանակում է, որ [illegible] կական քաղաքականության [illegible] առաջին դեմքերի ընտրված են [illegible] ային ազդեցիկ կազմակերպություններ, եւ այդ դեպքում ավելի քան տարօրինակ է, որ այսօր մենք չենք [illegible] Արցախում, այլեւ պատմական հայրենիքի [illegible] [illegible] չափազանցված են, [illegible] թե ինչ միջոցներով են [illegible] պաշտոնյաները [illegible] նման [illegible] [illegible] նում:

Տարրական անհեռատեսություն է, որ [illegible] պետությունը, համաժողովրդականությունը գնահատում է առավել կենսական անհրաժեշտություն է ծագում մեղադրել գտնել եւ նրանց վրա բարդել [illegible] անհաջողությունների մեղքը: [illegible] հասարակությունն առողջ է եւ [illegible], նա կարողանում է ճիշտ [illegible] մոտեցում ցուցաբերել [illegible] մամբ, վերլուծել ու գտնել [illegible] իրական պատճառները [illegible] ֆավորի ընդմիջում [illegible] ընթացքում: Իրականում, եթե իշխանությունների ու ընդդիմության [illegible] գնահատման ներկա սկզբունք [illegible] իրավիճակը, ապա առանց մեծ [illegible] նրանցից յուրաքանչյուրը կգտնի մեղքի իր համապատասխան բաժինը: Բայց, եթե մինչ այսօր արտաքին եւ ներքին քաղաքականությունը տարված իշխանությունները նույնիսկ ակնարկ [illegible] անում իրենց ընտրած կուրսի [illegible] որոշ սխալականության մասին, իսկ նորաստեղծ պետական ապարատի եւ նախագահական կուսակցության ՀՀՇ-ի առաջնորդները [illegible] կամ այն քաղաքական փայլի [illegible] թյունն աղացուցում [illegible] ոչ թե մասնագիտական մոտեցումով, այլ տեխնիկական եւ ան[illegible] թյամբ, ապա ի՞նչ պահանջենք ընդդիմությունից, որն, ըստ [illegible], կատարվածի համար անմիջական պատասխանատվություն չի կրում:

Ներկա վարչակարգը նախագահի [illegible] իշխանությունների քաղաքականությունը ներկայացնող եւ [illegible] ազգային, ժողովրդավարական սկզբունքների շրջանակ[illegible] կառույցներ անդրադառնալու [illegible] նախաձեռնությունը տալիս [illegible] ակական, ուժային մեթոդներ [illegible] դա հանգեցրեց այն բացառիկ [illegible] իրավիճակի ընթացքում [illegible] կողմէս ոտնձգություն գահը բոլոր հնարավորություններն ունեն դառնալու ոչ միայն իր ընտրողների, այլեւ համայն հայության առաջնորդը: Բայց ի սկզբանե անջրպետ դնելով իր եւ կուսակցությունների միջեւ, բազմիցս շեշտելով իր անբաժանելիությունը ՀՀՇ-ից, նա խորտակեց համազգային համախմբվածության հույսերը: Քաղաքական հարցերը լուծելու պատմիչ եղանակները ոչ մի լավ արդյունքի չեն հանգեցնի, ընդհակառակը, կբորբոքեն դիմակայությունը, կոմպրոմիսների կոմպրոմատը եւ վերջնականապես կքայքայեն առանց այն էլ չափազանց լարված մթնոլորտը: Կոնկրես պարոն Մարուխյանի ելույթում որտեղի՞ց էր արդարացված թշնամանքի բնույթից բխող դժգոհության կոմպլեքսի գործելակերպը: Ընդունենք, որ նա ՊԱԿ-ի գործակալ է: Մի՞թե դա հանում է պատասխանատվությունը նախագահի եւ իշխանությունների վրայից ստեղծված իրավիճակի համար: Ոչ թե Մարուխյանը, այլ նախագահն ու իշխանություններն էին ստեղծում եւ իրագործում հանրապետության ներքին ու արտաքին քաղաքականությունը. ոչ թե Աթենքում, այլ Երեւանում էին գնում միջազգային ժամանակների տարբեր հարցերը լուծող, անբռնազբոսիկ ու անդեմ արտաքին քաղաքականության «հաջողություններով»:

Խնդիրն այլ է, երբ այս բեմադրությունը ներդաշնակվում է ընդհանուր քաղաքականության հետ եւ կրկնվում նպատակներ է հետապնդում: Արդեն մի քանի ամիս է, ինչ բանբասանքի ծնունդ լուրեր են տարածվում, թե ՀՀԴ-ի ներսում ստեղծվել են ունենում որոշակի ահաբեկչական խմբավորումներ, որոնք կանգնած է Աթենքի բյուրոն՝ Մարուխյանի գլխավորությամբ: Եթե վերջին հայտարարությունը նպատակ ունի խափանելու իրադարձություններն ՀՀԴ-ի ներսում հօգուտ նոր ուժերի, դա այլ խնդիր է: Հավանաբար, Հայաստանում հույս ունեն, որ ՀՀԴ-ի վերանախատված նոր ստեղծագործական փոփոխություններ կբերեն կուսակցության դիրքորոշման մեջ: Բայց այս դեպքում հարց է ծագում. որքանո՞վ է արդարացված Հայաստանի թիվ մեկ քաղաքական դեմքի միջամտությունը ՀՀԴ-ի ներկուսակցական գործերին: Սա նախադեպ է, որը կարող է մեծապես խարխլել կուսակցությունների եւ, ընդհանրապես, սփյուռքի վստահությունը Հայաստանի ոչ միայն այսօրվա, այլեւ հաջորդ նախագահների հանդեպ:

Ինչեւիցե, առաջիկայում շատ բան կպարզվի Հայաստանի նախագահի հեռուստատեսային ելույթի առնչությամբ, բայց այսօր ակնհայտ է, որ այն ոչ մի կերպ չնպաստեց մեր ազգային անվտանգության ապահովմանը եւ բազմաբնույթ քաղաքական, սոցիալական, տնտեսական ու այլ խնդիրների հանգուցալուծմանը: Իսկ շարքային քաղաքացին, անկեղծորեն ասած, ապրում է այդ խնդիրների հրատապ պատասխաններին եւ ոչ թե ննջասենյակային բնույթի «մերկացող» հայտարարությունների:

Միջնորդ անկախ խորհրդարանական կառավարության բացակայությունը բազմաթիվ քաղաքական սխալների համար: Բայց, ի միջիայլոց, իշխանություններ բառի տակ հասկացվում է նաեւ Գերագույն խորհուրդը, ուր ներկայացված են բոլոր կուսակցությունները: Եւ եթե խոսում ենք իշխանությունների թերացումների մասին, նկատի է առնվում նաեւ այդ ներկայացուցչական մարմինը: Ինչո՞ւ ընդդիմությունը չկարողացավ անհրաժեշտ դիմադրություն կազմակերպել իրականացվող քաղաքականությանը, իսկ շատ հաճախ հոսանքին ծառայեցնում էր այս կամ այն «հաղթական» գործողությունները: Այժմ, երբ իրադրությունը աննախադեպ բարդացել է, ընդդիմությունը, վերջապես, հիշեց իր խորհրդարանական կարողությունների մասին: Սակայն, նորաստեղծ «Ազգային դաշինքը» ինչ հույսեր է ներշնչում թեկուզ եւ այն պատճառով, որ զուրկ է համակարգված քաղաքական ծրագրից, բավարարում է ԼՂՀ-ի անհապաղ ճանաչման դրույթով, բայց ոչ մի հիմնավորում չի ներկայացնում, թե ի՞նչ ենք անելու դրանից հետո: Հիմքեր չկան կարծելու, որ միջազգային ասպարեզում ընդդիմության կարողությունները ինչ-որ բանով գերազանցում են կառավարությանը: Նշանակում է, շեշտը նորից դրվում է Ադրբեջանի, Ռուսաստանի, իսկ վերը գացե եւ միջազգային ուժերի դեմ կռվելու վրա: Այն, որ ընդդիմությունը փորձում է համոզել ժողովրդին, թե պարբերական ուժային դիմակայությամբ կարելի է ազգային խնդիրներ լուծել, պարզապես վտանգավոր խենթախաբեություն է: Մենք արդեն բազմիցս նշել ենք, որ նման տարբերակը նույնքան անհեռանկարային է, որքան եւ նախագահի կողմից իրականացվող ԼՂՀ-ի հարցի լուծումը: Եթե մենք քննադատում ենք նախագահին եւ կառավարությանը հստակ եւ համակարգված քաղաքական ծրագրի բացակայության եւ ազգային անվտանգությունն ապահովող ուժեղ կառույցներ չստեղծելու համար, ապա նույն հարցադրումները պետք է անել նաեւ ընդդիմությանը եւ, հատկապես, ՀՀԴ-ին, ՀՌԱԿ-ին եւ ԱԺՄ-ին: Կուսակցություններից յուրաքանչյուրը նույնքան պատասխանատվություն է կրում այս պայքարի համար, որքան եւ ներկա վարչակարգը: Եթե վարչակարգը չի կարողանում անհրաժեշտ միջոցառումներն իրականացնել, ապա ինչո՞ւ դա չի անում ընդդիմությունը, որն իր կարողություններով չի զիջում Հայաստանի կառավարությանը:

Հանրապետության եւ տարասփյուռ հայ ժողովրդի վրա կուտակվել են ազգային անվտանգության սպառնալիքի մռայլ ամպերը, եւ ժողովուրդը սպասում է կոնկրետ ու արդյունավետ գործողությունների: Ներքաղաքական «հաղթական պայքարն» այսօր անթույլատրելի շռայլություն է եւ մեր հիմնարար խնդիրների հանգուցալուծմանը չի նպաստելու:

ՏԻԳՐԱՆ ՂԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ
«Հայաստան-Միջին Արեւելք» վերլուծական կենտրոն

Երգիծական գրչով

Վերջնականապես ճշտված տեղեկությունների համաձայն...

◆ Ցածր առաջադիմության եւ անկարգապահության պատճառով Երեւանի միջնակարգ դպրոցներից մեկում ուսուցչական կոլեկտիվը հարց է հարուցել ժողովրդի ընտրյալներից մեկի որդուն հեռացնելու վերաբերյալ: Սակայն հարցը փակվել է այն բանից հետո, երբ որդին մանկավարժական խորհրդի նիստի ժամանակ հայտարարել է. *«Չայրս էլ դպրոցում բազմապատկման աղյուսակը չսովորեց, բայց տեսնում եք ինչ է գործում Գերագույն խորհրդում»*:

◆ Փարիզի Ռուսսի օդանավակայանում տված ժամուլի ասուլիսի ժամանակ Չրայր Մարուխյանը ներողություն է խնդրել Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի որոշումը՝ իրեն ընդամենը 48 ժամ տրամադրելու վերաբերյալ: Ըստ արտախուզալ կուսակցական պարագլխի, ժողովրդավարական երկրները նմանօրինակ դեպքերում տրամադրում են 72 ժամ:

◆ Աթենքում ՀՅԴ բյուրոն որոշել է բոլոր բացահայտված ու չբացահայտված կուսակցական մարմինների համար տարու դնել 48 թվի վրա: Չրապարակային ելույթների ժամանակ կամ կուսակցական փաստաթղթերում վերոհիշյալ թիվն օգտագործողները կարտաքսվեն կուսակցությունից:

◆ 1991 թ. Ռուսաստանի օգոստոսյան իրադարձությունները ցույց տվեցին, որ 72 ժամում հնարավոր է լուծել յուրաքանչյուր տասնամյակի պատմություն ունեցող կարծրացած ու մուրծմանգաղավոր կուսակցության հարցերը: 1992 թ. Հայաստանի իրադարձություններն ապացուցեցին, որ 48 ժամն էլ բավական է արմատական որոշ ավելի պաշտպանող գործիչներ ունեցող կուսակցության հարյուրամյա ոսկեղենիկ պատմությունը խամրացնելու՝ համար:

◆ ՀՅԴ Կոտայքի շրջանային կազմակերպությունը, ի հիշատակ 1988 թ. մարտին ՀՅԴ եւ ՊԱԿ-ի միջեւ բարձրագույն մակարդակով անցկացված հանդիպման, որոշել է կուսակցական միջոցների հաշվին «Նայ» կոչվող հուշարձանի մոտ տեղադրված ճանապարհամերձ խորտկարանի մոտ հուշահամալիր կառուցել:

Դ. ԳԱԼՈՅԱՆ

«Ազգ» թերթի համակարգչային ծառայությունը կատարում է
Apple® Macintosh®
համակարգիչների տեխնիկական որակյալ սպասարկում եւ ուսուցում:

Ազգ

Դիմելով մեզ, դուք կարող եք ձեռք բերել հայերենի ավտոմատ տողադարձիչ:

«Ազգ»-ի համակարգչային ծառայությունը ընդունում է նաեւ.

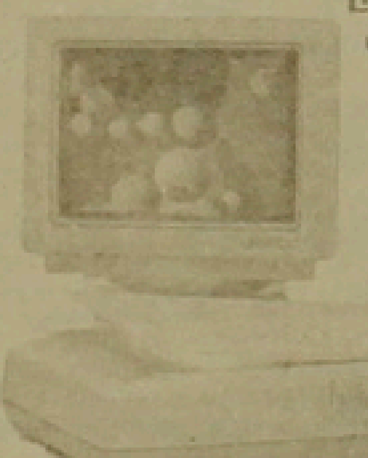

- գովազդների
- խորհրդանիշների
- ֆիրմային նշանների
- կնիքների
- հրավիրատոմսերի
- տարբեր տեսակի ազդագրերի
- եւ ընդհանրապես, համակարգչային ձեւավորման պատվերներ:

Դրանք կկատարվեն ձեր երեւակայածից բարձր մակարդակով:

Հասցեն. Երեւան, Հանրապետության 47, «Ազգ» թերթ. ☎ 58-18-41

ԱՅԺՄ ԵՐԵՎԱՆԻՑ ԱՄԵՆՈՒՐ

Առաջին անգամ Երեւանը կկապվի Արեւելքին եւ Արեւմուտքին եվրոպական «A-310» էյրբասի ուղղակի թռիչքներով:

LEVON TRAVEL

ԼՈՍ ԱՆՋԵԼԵՍ	ԵՐԹ	$900
	ԵՐԹՈՒԴԱՐՁ	$1369
ՆՅՈՒ ՅՈՐՔ ՕՏՏԱՎԱ ԿԱՄ ՄՈՆՐԵԱԼ	ԵՐԹ	$699
	ԵՐԹՈՒԴԱՐՁ	$949
ՍԻՆԳԱՊՈՒՐ	ԵՐԹ	$430
	ԵՐԹՈՒԴԱՐՁ	$650
ՄԵԼԲՈՒՌՆ	ԵՐԹ	$750
	ԵՐԹՈՒԴԱՐՁ	$1100
ԴՈՒԲԱՅ	ԵՐԹ	$280
	ԵՐԹՈՒԴԱՐՁ	$350

ԼԵՎՈՆ ԹՐԱՎԵԼ ԵՐԵՎԱՆ
Սայաթ-Նովա 10
Երեւան, Հայաստան
Հեռ. 583193 / 582831
Ֆաքս 522847 – Տելեքս 243398 LEVON SU

ՄԻՆՉԵՎ ՍԱՅԱԹ-ՆՈՎԱ 10 ՓՈԽԱԴՐՎԵԼԸ ՄԵԾ ԲԱՑՈՒՄԸ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒՄԸ ԿԿԱՏԱՐՎԻ «ԱՆԻ» ՀՅՈՒՐԱՆՈՑՈՒՄ, 636 ՍԵՆՅԱԿՈՒՄ, հեռ. 594636

Ամեն անձ կարող է անվճար փոխադրել մինչեւ 60 կգ իր

ՏԱՔՍԵՐԸ ՆԵՐԱՌՅԱԼ ՉԵՆ

Ռուսաստանյան դաշնակցություն

Ելցինին աջակցե՞լ, թե ոչ

Արեւմտյան դիտորդները խորհուրդ են տալիս ընդառաջել Ռուսաստանի նախագահին

Ջորջ Բուշի հետ վերջերս Վաշինգտոնում ստորագրած միջուկային սպառազինությունների կրճատման մասին պայմանագիրը Միացյալ Նահանգների հետ համագործակցության երկար գործընթացի առաջին փուլն էր: Դրան պետք է հետեւեն Ռուսաստանին ազատ շուկայական հարաբերություններ կիրառող երկրների շարքը ներառելու ջանքերը, հավելի առնելով, որ աղքատիկ ու անկայուն Ռուսաստանը, ինչքան էլ քիչ ռազմական հզորություն ունենա, միեւնույնն է, ամբողջ աշխարհի անվտանգության եւ կայունության համար սպառնալիք է մնալու, եւ առավել մեծ սպառնալիք, քան առաջներում էր:

Առանց առողջ եւ ամուր շուկայական տնտեսության Ռուսաստանի ժողովրդավարությունը չափազանց դյուրաբեկ է լինելու բոլոր նրանց առջեւ, ովքեր պատրաստ են երջել պատմության անիվը՝ անտեսելով բոլոր տեսակի պայմանագրերը:

Իսկ տնտեսական բարեփոխումների գործընթացը չափազանց բարդ է: Վերջին շրջանում Ելցինի կառավարությունը գրեթե վերացրել է հսկողությունը փողի տպագրության քանակի վրա, հակառակ այն դառը փաստի, որ Ռուսաստանը փողի գերարժեզրկման հարցում անցել է բոլոր թույլատրելի սահմանները: Կառավարությունն էժան վարկեր է տրամադրում ձեռնարկությունների տնօրեններին, որոնք հակառակ են իր բարեփոխումների ծրագրին: Ելցինը 3 նոր նշանակումներ է կատարել այդ մարդկանց շրջանից, չնայած, որ նրանք, անկասկած, փորձելու են կասեցնել իր ծրագրերը: Իսկ ամենապատասխանատուն խախտել է Միջազգային վալյուտային հիմնադրամի (ՄՎՀ) պայմանագիրը՝ հետաձգելով նավթի գների սառեցումը մոտ մեկ տարով:

ՄՎՀ-ն այժմ քննարկում է այս հարցը՝ շարունակե՞լ վարկեր տրամադրել Ռուսաստանին, թե ոչ: Ելցինը գտնում է, որ ՄՎՀ-ն պետք է փոփոխության ենթարկի իր գործելակերպը, եւ ոչ թե Ռուսաստանը: Այս փաստարկը Միջազգային հիմնադրամը նախկինում լսել է ուրիշ շատ շատերից, բայց Ելցինի հարցն այլ է: Ելցինը գիտակցում է իր առավելությունները եւ հույս ունի, որ Բուշի կառավարությունը, օգտագործելով իր հեղինակությունը, կկարողանա համոզել Ճապոնիային եւ աշխարհի 7 գերզարգացած պետություններին՝ շարունակել օժանդակությունը Ռուսաստանին:

Իհարկե, ամեն տեսակի օժանդակությունը մեկին, որը ցանկանում է բարեկամական հարաբերություններ պահպանել Արեւմուտքի հետ, լիովին արդարացված է, եթե լինենք համաշխարհային անվտանգության տեսակետից: Պետք է խոստովանել, Դեռ փորձառուության բուն կառավարության կողմից կեղծ է Ելցինյան արդարացումը՝ իր համար վտանգավոր փոփոխությունները թե՛ կարողանում է կարգավորել: Պեղճել խոսագույն քաղաքականության գծի շարունակմանը եւ օժանդակության դադարեցմանը՝ հավանաբար կնշանակեր խթանել անկայունությունն այնտեղ, որտեղ տնտեսությունը արմատական բարեփոխումների կարիք ունի: Հենց այս նկատառումներով անհրաժեշտ է ուշադիր հետեւել Ելցինի ձեռնարկած քայլերին:

Ծիշտ է, Ելցինին պաշտպանելու գիծը չափազանց բույլ է: Նրա կողմից կողմնակի սխալ է դրամական շրջանառության վերահսկողության թուլացումը, քանի որ դա երկիրը տանում է կործանման: Նավթի գների սառեցման հետաձգումը նույնպես սխալ է, քանի որ անպայման հանգեցնելու է այդ բնագավառի աշխատավորների խնդրությունների եւ ուշացնելու է տնտեսական բարեփոխումները:

Այնուամենայնիվ, այդ գործընթացը դեռ իրեն լրիվ չի սպառել: Նավթի գները պետք է որ աճեն այս տարի, չնայած ոչ այն չափերով, որ ՄՎՀ-ն էր ակնկալում: Եգոր Գայդարը՝ բարենորոգումների «ճարտարապետը», մտադիր է մի անգամ եւս «ծգել գոտիները»: Եւ պետք է հավատ ընծայել նրա խոսքերին, քանի որ Ելցինն ու ինքը քանիցս գործով ապացուցել են, որ իրենք, իրոք, արմատական բարեփոխումների կողմնակիցներ են: Հենց Գայդարին վարչապետ նշանակելը մարտահրավեր էր՝ ուղղված խորհրդարանի բոլոր պահպանողականներին եւ հետադիմականներին:

Ռուսաստանն այսօր թեւակոխում է մի նոր փուլ, երբ անհրաժեշտ է կատարել ավելի կտրուկ եւ լուրջ փոփոխություններ: Ելցինը պետք է անհրաժեշտ միջոցներ գտնի ձեռնարկությունների տնօրեններին համոզելու համար, որ փոխեն իրենց գործելակերպը:

Նոր քերությունների հանդերձ, կառավարությունը շարունակում է առաջընթաց արձանագրել այնպիսի քայլերով, որոնք դեռ երկու տարի առաջ անկարելի էին համարվում: Սա էլ վկայում է, որ Ելցինի վճռականությունը չի թուլացել: Նա խիզախ է եղել եւ մնում է այդպիսին: Այդ իսկ պատճառով էլ Ելցինը արժանի է աջակցության:

Economist 26 հունիսի 1992

Սպառազինություններ

Համաշխարհային զենքի շուկայում նույնիսկ մաշված հրասայլերի պահանջարկ կա

Զենքի կրճատումը նոր դոլարներ է բերում

1991 թ. սպառազինման համաշխարհային առեւտրի ծավալները, համեմատած նախորդ տարվա հետ, իջել են մոտավորապես 25 տոկոսով: Մահաբեր շուկայում վաճառքի արժեքը կազմեց 28,1 միլիարդ դոլար:

«*Պատմության մեջ առաջին անգամ է, որ գործ ունենք ոչ միայն սպառազինման հսկողության, այլեւ զինաթափման հետ: Մենք գործ ունենք ոչ թե սպառազինման մի տեսակից նոր տեսակին անցնելու, այլ բացահայտորեն զենքի ոչնչացման հետ*»: Այսպիսի բառերով Աղամ Ռոբինզը՝ աշխարհի խնդիրների հետազոտման Ստոկհոլմի միջազգային ինստիտուտի տնօրենը, ամփոփեց այդ հեղինակավոր միջազգային կազմակերպության հերթական արդյունքները: Զեկուցումը նվիրված էր երկրագնդում զենքի տարածման եւ նրա հսկողության հարցերին:

Զենքի համաշխարհային առեւտրի անկմանը նպաստող գլխավոր փաստարկներից մեկն էր նրա մատակարարման խիստ նվազումը նախկին ԽՍՀՄ հանրապետություններից, հիմնականում խորհրդային կայսրության նախկին դաշնակիցներ Աֆղանստանին, Անգոլային եւ Հյուսիսային Կորեային պաշտպանական տեխնիկայի մատակարարումը դադարեցնելու շնորհիվ: Ընդհանուր առմամբ, խորհրդային ռազմական արտահանությունը անցյալ տարի 9,7 միլիարդ դոլարից ընկավ մինչեւ 3,9 միլիարդի: Նույնը չի կարելի ասել ամերիկյան արտահանության մասին՝ 11,2 միլիարդ դոլար աշխարհում առաջին տեղը: Ի դեպ, որոշ փորձագետների գնահատմամբ, փլուզված ԽՍՀՄ-ից ռազմական տեխնիկայի մատակարարման իրական ծավալը 1991 թվականին կազմեց 12 միլիարդ դոլար: Նշված ինստիտուտի փորձագետների այդ թիվը համարում են չափազանցված:

Բավականին անսպասելիորեն զենքի եվրոպական առեւտրականների մեջ առաջին տեղը եւ աշխարհում երկրորդը դուրս եկավ Գերմանիան, որը, թվում է, չի հոգնում վերջին տարիներին տնտեսական ռեկորդներ խփելուց: Մեկ տարվա մեջ գերմանացիները ռազմական տեխնիկայի արտահանումը ավելացրին 60 տոկոսով, այն հասցնելով մինչեւ 2 միլիարդ դոլարի: Սակայն դա տեղի ունեցավ ոչ թե այն պատճառով, որ երկրի պաշտպանական արդյունաբերությունը թափով է զարգանում: Ընդհակառակը, բունդեսվերի համար ռազմական տեխնիկայի գնումները նշապես նվազում են: Ուղղակի Գերմանիան առաջինն էր, որը Վարշավյան պայմանագրի փլուզումից եւ «սառը պատերազմի» ավարտից հետո արագորեն ռազմայնացրեց օգտագործված ռազմական տեխնիկայի շուկան: Զենքի արտահանման աճը գերմանացիների կողմից ամբողջովին ձեռք բերվեց նախկին Գերմանական դեմոկրատական հանրապետության տեխնիկայի եւ ռազմական հանդերձանքի վաճառքի հաշվին: Ի դեպ, այդ շուկան հաջողությամբ յուրացնում են Արեւելյան Եվրոպայի նախկին սոցիալիստական երկրներից շատերը: Էժան սպառազինման պաշարները ակտիվորեն առաջարկվում են հիմնականում ասիական եւ միջերկրածովյան երկրներին Լեհաստանի, Չեխոսլովակիայի, Բուլղարիայի կողմից: Գույքի վաճառքը չեն անտեսում նաեւ ԱՄՆ-ի զինվորականները: Նման կարգի ամենախոշոր գործարքը հանդիսացավ Իսրայելի որոշումը՝ գնել 420 ամերիկյան լավերային նշանառությամբ, հագեցված «M-60» մաշված հրասայլ եւ 110 «M-113» զրահամեքենա Եվրոպայում տեղադրված ամերիկյան զորքերի սպառազինությունից: Ընդ որում, ամերիկացիները նշված հրասայլերը վաճառում են «զեղչված» գներով՝ 420 մեքենան ընդամենը 500 միլիոն դոլարով: Ինչեւիցե, գածր գները ընդհանրապես բնորոշ են այդ համեմատաբար երիտասարդ շուկայի համար: Նույնիսկ զենքի համաշխարհային առեւտրի ծավալի իջեցման դեպքում նրա պահանջարկը մնում է բարձր: Գնորդների ցուցակը գլխավորում է Հնդկաստանը, որի ռազմական ներմուծումը 1991 թվականին կազմեց 2 միլիարդ դոլար: Հաջորդը գալիս է Իսրայելը (1,67 միլիարդ) եւ Թուրքիան, որն աշխուժորեն զենք է գնում իր արդիականացվող բանակի համար՝ 1 միլիարդ դոլար 1991 թ.:

Զենքի շուկան, չնայած նեղացմանը, մնում է ակտիվ եւ ձեռք է բերում, ըստ երեւույթին, ինչ որ բանական սահմաններ: «Սառը պատերազմի» ավարտը հեռանկարում պետք է բողոքի միայն նրանց, ովքեր զենքը գնում են սեփական անվտանգությունը ապահովելու համար, ինչպես նաեւ նրանք, ովքեր պատրաստ են օրինականության շրջանակներում օգնել ապահովելու այդ անվտանգությունը: ■

Խասբուլատով. «ՄՎՀ-ն խոսքից այն կողմ չի անցնում»

Ռուսաստանի Գերագույն խորհրդի նախագահ Ռուսլան Խասբուլատովը դեմ է «Միջազգային վալյուտային հիմնադրամի բոլոր երաշխավորագրերի անվերապահ ընդունմանը»: Մեկնաբանելով միջազգային այդ կազմակերպության գործողությունները, նա ընդգծել է, որ ՄՎՀ-ն խոստանում է աջակցել բարեփոխումներին, «բայց, անկեղծ ասած, խոսքերից այն կողմ չի անցնում»:

Խոսելով «յոթնյակի» հետ առաջիկայում կայանալիք Մյունխենյան հանդիպման մասին, Խասբուլատովն ասել է, թե Ռուսաստանն ակնկալում է «օգնության ցուցաբերման հետ կապված կոնկրետ արդյունքներ»: Ըստ նրա, «անհրաժեշտ են ՄՎՀ-ի որոշ նոր պահանջներ», որոնք կապված են Մերձբալթիկայից զորքերի դուրս բերման, Հնդկաստանին հրթիռային տեխնոլոգիաների մատակարարման եւ այլնի հետ: «Յոթնյակը», գտնում է Խասբուլատովը, սպիտել է Ռուսաստանի կառավարությանը դեպի շուկա ընթանալ այս ճանապարհով: «Մենք կատարել ենք նրանց բոլոր պահանջները, այժմ ժամանակն է, որ վճարեն դրա համար», ասել է Ռուսաստանի Գերագույն խորհրդի նախագահը: ■

Ռուսաստանն ու ՄՎՀ-ն համաձայնության եկան Արեւմտյան օգնության շուրջ

Շաբաթներ տեւած անորոշությունից հետո Ռուսաստանն ու Միջազգային վալյուտային հիմնադրամը համաձայնության եկան տնտեսական բարեփոխումների երկրորդ հանգրվանի շուրջ, դուռը լայն բացելով արեւմտյան ֆինանսական օգնությունների առաջ: Այդ օգնությունները կարող են հասնել միլիարդավոր դոլլարների, որպես վարկ տրված ՄՎՀ-ի կողմից:

ՄՎՀ-ի պետը՝ Կամդեսյուը, պատրաստվում է վարիչ մարմնին առաջարկել սկզբնական 1 միլիարդ դոլլարի մի վարկ, որին հետագայում հետեւելու են 24 միլիարդանոց արեւմտյան վարկերը:

Մյուս կողմից, նախագահ Ելցինը շաբաթ օրը հայտարարեց, թե պատրաստվում է դիմել արեւմտյան երկրներին՝ Ռուսաստանի արտաքին պարտքերը երկու տարով սառեցնելու խնդրանքով: ■

Լուրերի Հոսք

Ելցին-Քոլ. «Յոթնյակի» հոգսեր նախքան Մյունխենը

Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինը եւ ԳՖՀ կանցլեր Հելմուտ Քոլը անցած հինգշաբթի երեկոյան կայացած՝ հեռախոսազրույցում քննարկեցին մի շարք հարցեր, որոնք կապված են Մյունխենում կայանալիք Արեւմուտքի առաջատար երկրների ղեկավարների հանդիպման հետ: «Յոթնյակի» հանդիպումը, որին հրավիրվել է նաեւ Բ. Ելցինը, տեղի է ունենալու այսօր հուլիսի 7-ին:

Ռուսաստանի եւ Գերմանիայի ղեկավարների զրույցի ընթացքում քննարկվել են նաեւ «երկկողմ հարաբերությունների որոշ տեսակետներ»: ■

Ղազախստանը տեսական միջոցներ է հասկացնում Mass-Media-ին

Ղազախստանը 751 մլն. ռուբլով ավելացնում է զանգվածային լրատվության տեսական միջոցներին կատարվելիք հատկացումները: Այժմ դրանք կկազմեն 1 մլրդ 700 մլն. ռուբլի: Այդ մասին հինգշաբթի օրը Ղազախստանի Գերագույն խորհրդում կայացած բրիֆինգի ժամանակ հայտարարել է ռուսական լրատվական միջոցների ներկայացուցիչ ... հատկացումներ չեն սահմանել:

«ԻՏ»-ին տված հարցազրույցում Ս. Իսմաիլովը հայտնել է, որ դասախոսությունը քննարկում է այն լիբերալ ... հարցը, որոնք օգտագործվում են Ղազախստանի կոմունիստական կուսակցության միջոցները: ■

Վրաց-օսական հարաբերությունների առաջընթաց

Վրաստանի Պետխորհրդի նախագահ Էդուարդ Շեւարդնաձեն կիրակի օրն այցելեց Ցխինվալի շրջան: Ինչպես հաղորդում է Պետխորհրդի մամուլի կենտրոնը, նա հանդիպել է վրաց բնակչության եւ զվարդիականների հետ:

Է. Շեւարդնաձեն ընդգծել է խաղաղ բանակցություններից բացի լինելու կարգավորման մյուս ուղիների անհեռանկարայնությունը: Նույն օրը նա այցելել է Հարավային Օսիայի սահմանակից Գորի քաղաքը, որտեղ հանդիպում էին Ռուսաստանի պաշտպանության նախարար Պավել Գրաչովին եւ հանրապետության փոխվարչապետ Ալեքսանդր Կավսաձեն:

Նախքան այդ այցը, շաբաթ օրը Վլադիկավկազում տեղի ունեցած հանդիպման ժամանակ վրաց եւ օս ժողովրդականության ներկայացուցիչները հայտարարություն են ընդունել, որում ասվում է, թե «երկու ժողովուրդները ծայրահեղական ուժերի զոհն են դարձել»: «Եղբայրասպան պատերազմից», ասվում է հայտարարության մեջ, միայն մի ելք կա՝ հաղթահարել փոխադարձ անվստահությունը հանուն կյանքի, մեր երեխաների ապագայի եւ ինքնաժամանման»:

Հանդիպման մասնակիցները բարձր են գնահատել վրաց-օսական կնճռի խաղաղ կարգավորման վերջերս նկատելի միտումները: ■

Գտնվեց Նիկոլայ 2-րդ ցարի եւ թագուհի Ալեքսանդրայի աճյունները

Դատակարգային միջոցներ եւ հին լուսանկարներ օգտագործելով՝ գիտնականները անցյալ շաբաթ գտան, որ Ուրալում հայտնաբերված 9 կմախքներից 2-ը պատկանում են Նիկոլայ 2-րդ ցարին եւ նրա կնոջը՝ Ալեքսանդրային, որոնք 1918 թ. գնդակահարվել էին Լենինի հրահանգով:

Եթե մնացյալ կմախքների ստուգումից էլ պարզվի, որ դրանցից մեկը պատկանում է արքայադուստր Նաստասիային, ապա իր ավարտին կհասնի նրա փախուստի շուրջ պտտվող առասպելը: ■

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՎԵԼՔ

Պատրաստվում է իրանա-սաուդական գագաթաժողով

Հունիսի 1-ին Մոնտե Կառլո ռադիոկայանի «Պանորամա» լրատվական ծրագրի սեփական թղթակիցը Թեհրանից հաղորդեց հետեւյալը.

Թեհրանից տեղեկացնում են, թե որոշ ժամանակից ի վեր հետաձգված գերատեսչական հանդիպումը Իրանի նախագահ Հաշեմի Ռաֆսանջանիի եւ Սաուդյան Արաբիայի թագավոր Ֆահդ Իբն Աբդուլ-Ազիզի միջեւ, որի նախապատրաստումը կատարվում էր դանդաղ եւ ոչ հրապարակավ, այսօր իրականություն դարձավ վերջին խոչընդոտները վերացնելուց հետո, Հաջջի (ուխտագնացության) ժամանակ: Երկու երկրների լավատեղյակ աղբյուրները հայտնում են, թե Իրանի արտգործնախարարության Ծոցի գծով փորձագետ պրն. Բիշարաթին, որն այս տարի ակտիվորեն մասնակցել է Հաջջին, նախագահ Ռաֆսանջանիից կարեւոր նամակ է հանձնել Սաուդյան թագավորին Իրանի եւ Սաուդյան թագավորության միջեւ երկկողմանի կապերի զարգացման անհրաժեշտության վերաբերյալ: Նամակը սիրալիրորեն է ընդունվել թագավորության ղեկավարների կողմից: Բիշարաթին Թեհրան վերադառնալուց հետո «*Թեհրան թայմս*» թերթի միջոցով հայտարարել է, թե «*Էլ-Ռիադի եւ Թեհրանի միջեւ հարաբերությունները բարելավվում են, ըստ որի սպասվում է երկու երկրների միջեւ մոտակա գագաթաժողով*»:

Կառավարական աղբյուրները չհերքեցին նման գագաթաժողովի կայացման հնարավորությունը, բայց անհավանական համարեցին նախագահ Ռաֆսանջանիի մտադրությունը՝ շուտով թագավորություն այցելելու մասին, որն այն տպավորությունն է թողնում, թե գերատեսչական հանդիպումը տեղի կունենա Թեհրանում եւ ոչ թե Էլ-Ռիադում: Այս պարագայում որոշ լավատեղյակ աղբյուրներ ենթադրում են, որ արտգործնախարար Էմիր Սաուդ Ալ-Ֆեյսալը առաջիկա մի քանի օրերի ընթացքում կժամանի Իրան, նման գագաթաժողով նախապատրաստելու նպատակով: Հատկանշական է, որ Էլ-Ռիադում Իրանի դեսպանը վերջերս հայտարարել էր, թե Սաուդյան թագավորությունն ու Իրանը կազմում են իսլամական աշխարհի երկու թեւերը, առանց որոնց նա չի կարող սավառնել: Նույն հարցի կապակցությամբ Թեհրանում գտնվող դիտորդներից մեկը հայտարարել է, թե «*վերջապես սպասված իրանա-սաուդյան գագաթաժողովը կարեւոր շրջադարձ կլինի արաբ-իրանական հարաբերությունների մեջ եւ ինչ-որ տեղ դասական հակասության իսլամական վարդապետությունների (սուննիզմի եւ շիիզմի) միջեւ*»:

Իրադարձությունները ցույց են տալիս, որ միջինարեւելյան շրջանում դերերը եւ դերակատարները հավերժ չեն եւ դրանք ենթակա են փոփոխման՝ ըստ միջազգային եւ շրջանային քամիների ուղղությունների փոփոխման:

Իրանա-սաուդյան հարաբերությունների ջերմաստիճանը ենթարկվել է ելեւէջումների: Եւ այսպես, մինչեւ 1979 թ., երբ տապալվեց «շահական» Իրանը եւ իշխանության գլուխ անցավ «իսլամական» Իրանը, երկու երկրների հարաբերությունները ընթանում էին միեւնույն «բարեկամական» հունով: Այդ ժամանակաշրջանում երկու պետությունները՝ Թեհրանը եւ Էլ-Ռիադը, համատեղ հանդես էին գալիս շրջանում ծավալված «կարմիր վտանգ»-ի եւ ձախակողմյան ու խորհրդամետ վարչակարգերի դեմ: Իսկ Խոմեյնիի ղեկավարած Իսլամական հեղափոխության հաղթանակից հետո իրավիճակը միանգամայն փոխվեց, մանավանդ, որ հեղափոխությունը որդեգրել էր «հեղափոխության արտահանման» կարգախոսը, որը, ի թիվս արաբական մյուս երկրների, վտանգի տակ էր դնում Ծոցի ղեկավարությունները՝ Սաուդյան Արաբիայի գլխավորությամբ, եւ որի ազդեցության ականատեսն ենք հիմա Ալժիրում, Լիբանանում եւ այլուր: Այդ կապերն աստիճանաբար ավելի սրվեցին, որի դրսեւորումը ակնհայտ դարձավ 1980 թ. Ծոցի երկրների հրահրմամբ եւ ֆինանսավորմամբ Իրանի դեմ Իրաքի կողմից սանձազերծված ութամյա պատերազմում: Նվազ նշանակություն չուներ այն, երբ 1987 թ. հուլիսի 31-ին սաուդյան անվտանգության ուժերը Մեքքայում կրակեցին իրանական ուխտավորների կազմակերպած մի ցույցի վրա, որի հետեւանքով զոհվեցին ավելի քան 400 եւ վիրավորվեցին բազմաթիվ իրանցիներ:

Այնուհետեւ, 1989 թ. հունիսի 4-ին Խոմեյնիի վախճանից եւ նույն թվականի հուլիսի 27-ի նախագահական ընտրություններում Հաշեմի Ռաֆսանջանիի տարած հաղթանակից հետո Իրանը թեւակոխեց նոր փուլ, քանի որ Ռաֆսանջանին որդեգրեց «չափավորական» դիրքորոշում, որն անդրադարձավ նաեւ Ծոցի երկրների հետ լարվածության թուլացման եւ բարելավման վրա: Դրան նպաստեց նաեւ Ծոցի ճգնաժամի ընթացքում Իրանի որդեգրած «չեզոք» դիրքը եւ վերջերս Իրանում կայացած խորհրդարանական ընտրություններում չափավորական թեւի հաղթանակը Ռաֆսանջանիի գլխավորությամբ: Վերջինս ձեռնամուխ եղավ շրջանում խնդիրների հարթեցման եւ «բաց դռների», իսկ միջազգային ասպարեզում զգուշավոր եւ «կիսաբաց դռների» քաղաքականությանը: Իրանի եւ Սաուդյան Արաբիայի մերձեցմանը օժանդակեց երկու կողմերի համար «հակառակորդ»-ի՝ Իրաքի առաջացումը եւ նրա կողմից հնարավոր ագրեսիայի կասեցումը:

Ըստ Մոնտե Կառլոյի թղթակցի, ներկայումս այդ «պատմական» գագաթաժողովի կայացման համար մեծ հնարավորություն կա: Հարթվելու կարիք ունեցող խնդիրները եւ արգելքները շատ են՝ սկսած արաբ-իրանական հարաբերություններից, վերջացրած իսլամական աշխարհի խնդիրներով (Աֆղանստան, Միջին Ասիա, Հարավսլավիայի մուսուլմաններ, արաբ-իսրայելական բանակցություններ եւ այլն), եւ այդ աշխարհում ազդեցության ոլորտների ճշտմամբ եւ բաժանմամբ: Սակայն, քանի՞ հարցի շուրջ համաձայնություն ձեռք կբերվի, եթե, իհարկե, վերոհիշյալ գագաթաժողովը կայանա...

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՄՈՎՍԵՍՅԱՆ

ԻՏԱԼԻԱ

Ջուլիանո Ամատոն կազմում է Իտալիայի նոր կառավարությունը

Նրա գլխավոր պարտականությունը երկրի քաղաքականությունը ներկայանալի դարձնելն է

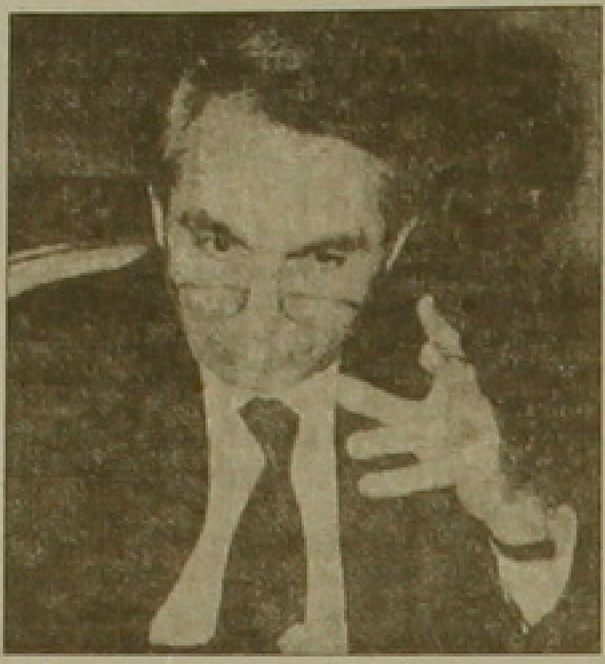

Իտալիայի նախագահ Օսկար Լուիջի Սկալֆարոն թունդ կաթոլիկ է: Նա հավատում է հրաշքներին եւ ինքն էլ հրաշքներ է գործում: Նրա պարտականությունն է հակամարտ կուսակցությունների միջից հարմար թեկնածու գտնել եւ նոր կառավարություն կազմել: Երկար փնտրտուքներից հետո նա կանգ առավ վերջերս սոցիալիստական կուսակցության փոխնախագահ դարձած Ջուլիանո Ամատոյի վրա: Այդ քայլն անելուն նրան աջակցել է սոցիալիստական կուսակցության առաջնորդ Բետինո Կրաքսին, որին չհաջողվեց իրականացնել իր ձգտումը եւ գրավել վարչապետի պաշտոնը:

Ապրիլին կայացած ընդհանուր ընտրությունները մեծապես թուլացրին չորս կուսակցություններից (քրիստոնյա-դեմոկրատներ, սոցիալիստներ, լիբերալներ եւ սոցիալ-դեմոկրատներ) կազմված կոալիցիան, առանց այլընտրական ընդունելի տարբերակ առաջարկելու:

Պարոն Սկալֆարոն պետք է այնպիսի վարչապետ գտներ, որը վստահ լիներ, թե անպայման կընտանա նախորդ կոալիցիային հարողների ձայները եւ միաժամանակ հույս ունենար, որ մյուս կուսակցությունների աջակցությամբ կկարողանա իրագործել տնտեսական եւ սահմանադրական շատ բարեփոխումներ: Սահմանադրական օրենքների պրոֆեսոր պարոն Ամատոյի ուսերին այժմ ծանր բեռ է ընկած: Նա պետք է կարողանա լեզու գտնել բոլորի հետ:

Նախկին կոալիցիայի առաջնորդներն ընդունում են, որ այն 16 աթոռները, որ իրենք դեռ պահպանում են Իտալիայի պատգամավորների ստորին պալատում, բավարար չեն ոչ կայուն կառավարություն ստեղծելու, ոչ էլ խորհրդարանում բարեփոխումների որեւէ ծրագիր անցկացնելու համար: Պարոն Ամատոյի համար միգուցե ավելի հեշտ լինի համաձայնության եզրեր գտնել *Լոմբարդ Լիգայի* եւ Հյուսիսային Իտալիայի նրա գործակիցների հետ, քան, ասենք ձախ-դեմոկրատական, այսինքն նախկին կոմունիստական կուսակցության հետ: Հարաբերությունները սոցիալիստների եւ նախկին կոմունիստների՝ միջեւ վերջերս առանձնապես սառն են դարձել այն պատճառով, որ երկուսն էլ պայքարում են գլխավորելու Իտալիայի ձախ թեւը:

Պարոն Ամատոն պարտավոր է նաեւ վերահաստատել ժողովրդի վստահությունը իտալացի քաղաքագետների հանդեպ: Բոլոր գլխավոր կուսակցությունների ներկայացուցիչները արատավորված են Միլանում անդդ կաշառակերության հետեւանքով, որ վերջերս մեծ աղմուկ բարձրացրեց ամբողջ Իտալիայում: Այն բանից հետո, երբ ապրիլին ձերբակալեցին մի շարք հայտնի սոցիալիստների եւ ցնցող հայտնությունները հրապարակվեցին, Ամատոն ստիպված եղավ գլխավորել սոցիալիստների Միլանի մասնաճյուղը: Ավելի քան 50 քաղաքագետներ եւ գործարար մարդիկ ձերբակալվեցին, եւ խորհրդարանի 7 անդամների դեմ դատական գործ հարուցվեց: Նրանց թվում են նախկին վարչապետ Ջուլիո Անդրեոտիի (քրիստոնյա-դեմոկրատ) օգնականը եւ Միլանի նախկին երկու սոցիալիստ քաղաքագլուխները:

Ձերբակալություններ տեղի ունեցան նաեւ Իտալիայի մի շարք այլ քաղաքներում՝ ներառյալ Վենետիկում եւ Հռոմում, որտեղ կատարված իրադարձություններն էլ ավելի խորացրին ժողովրդի խուճապային տրամադրությունը: Արդեն մի քանի շաբաթ է, ինչ թերթերի էջերից չեն իջնում սկանդալային վերնագրերը:

Միակ քաղաքագետները, որոնք դեռեւս պահպանում են իրենց անաղարտությունն ու դեմքի «ժպիտը», *Լոմբարդ Լիգայի* եւ նրա նոր կուսակցությունների անդամներն են, որոնց արշավը ապրիլին Հռոմի նախկին կառավարության դեմ ապահովեց քվեների 9 տոկոսը:

Երկրի քաղաքականությունը շատ ավելի ներկայանալի դարձնելը նոր կառավարության պարտականություններից մեկը պետք է լինի: Ամենապարզ խնդիրն, այնուամենայնիվ, այն հսկայական բյուջեի պակասն է, որն սպառնում է բացառել Իտալիայի Եվրոպական համայնքի գործընկերների միացյալ դեֆիցիտի մեջ: Համենայն դեպս, պարոն Ամատոն այն առավելությունն ունի, որ 1987 թ. կարճ ժամանակով ղեկավարել է պետական գանձարանը եւ գիտակցում է հարցի լրջությունը:

The Economist, 26 հունիս, 1992

ՀԱՐԱՎԱՅԻՆ ԱՄԵՐԻԿԱ

Եւս մի ընդհանուր շուկա, այս անգամ Լատինական Ամերիկայում

Գործնականում աշխարհի բոլոր խոշոր շրջաններում, բացի ԱՊՀ-ից, զարգանում են ինտեգրացիոն գործընթացները: Այսպես օրինակ, Լատինական Ամերիկայում աստիճանաբար ոտքի է կանգնում առեւտրական մի խոշոր խմբավորում Մերկոսուր (իսպաներեն «մերկադո»՝ «շուկա» եւ «սուր»՝ «հարավ» բառերից) անվանմամբ: Վերջերս Բուենոս-Այրեսում տեղի ունեցան այդ խմբավորման անդամներ Բրազիլիայի, Արգենտինայի, Ուրուգվայի եւ Պարագվայի եւ ԱՄՆ-ի ներկայացուցիչների բանակցությունները այդ գործընթացի շրջանակներում, որը ժամանակի ընթացքում կհանգեցնի արեւմտյան կիսագնդի ընդհանուր շուկայի ստեղծմանը:

Արգենտինայի մայրաքաղաք Բուենոս-Այրեսից 450 կիլոմետր դեպի հարավ-արեւմուտք գտնվում է Պուան անունով մի փոքրիկ քաղաք: Նրա պարծանքն է *Մալտարիա Պամպա* գործարանը, որի տանիքի վրա ծածանվում է երկու դրոշ՝ մեկը բրազիլական կանաչ-դեղին, մյուսը՝ սպիտակ-երկնագույն արգենտինյան: Այս ծաղկող ձեռնարկությունը կառուցվել է Բրազիլիայի խոշորագույն գարեջրի ընկերության եւ համատեղ արգենտինյան գործընկերների կողմից: Այն գարեջրի գործարանների համար ածիկ է արտադրում: Գործարանի շուրջը կարելի է հանդիպել «Բրազիլիա», «Արգենտինա», «Լատինական Ամերիկա», «Ինտեգրացիա» հատկանշական անվանմամբ փողոցների, որոնցում արտահայտվում է շրջանային միավորման նոր ոգին: «*Քաղաքը հպարտ է այս գործարանով, որը չափազանց աշխուժացրեց տեղի տնտեսությունը: Եթե ամեն ինչ հաջող ընթանա, Պուանի հաջող ձեռնարկումը կարող է հուսադրիչ հեռանկարներ բացել Լատինական Ամերիկայի մեծ մասի տնտեսական զարգացման համար*», ասում է բրազիլական ընկերության արգենտինյան գործընկեր Կառլոս Ռոդրիգեսը:

Այն ժամանակ, երբ ԱՄՆ-ը եւ Մեքսիկան վարում են ազատ առեւտրի ռեժիմ մտցնելու մասին բանակցություններ եւ համապատասխան համաձայնություն են կնքել այդ հարցի վերաբերյալ, Հարավային ընդհանուր շուկայի, այսպես կոչված *Մերկոսուրի* երկիր մասնակիցների միջեւ մաքսային պատնեշները արդեն վերանում են: Այդ առեւտրական միության նպատակն է խթանել շրջանի տնտեսական աճը, Արգենտինայի, Բրազիլիայի, Պարագվայի եւ Ուրուգվայի ուժերը Լատինական Ամերիկայում ընդհանուր շուկա ստեղծելու նպատակով: Տնտեսական գործունեության մեծ մասը նախատեսվում է կենտրոնացնել մի շրջանում, որն անվանում են հարավամերիկյան տնտեսության գլխավոր «ուժային սարք»: Խոսքը գնում է մի շրջանի մասին, որը տարածվում է արեւելյան ծովափով Սան Պաուլոյից մինչեւ Բուենոս-Այրես 1800 կիլոմետրանոց տարածության վրա, որտեղ կենտրոնացված են արդյունաբերական ձեռնարկությունները, գյուղատնտեսական ֆիրմաները եւ խոշոր քաղաքները:

Շրջանային շուկայի ստեղծումը տեղական եւ օտարերկրյա շատ ընկերությունների ստիպում է ավելացնել ներդրումները Հարավային Ամերիկայի այդ հատվածի տնտեսության մեջ, հաճախ դիմելով տնտեսական համագործակցության այնպիսի ձեւի, ինչպիսին է համատեղ ձեռնարկությունների ստեղծումը: Ամերիկյան «Մոնսանտո», «Ֆորդ» եւ «Իսթմեն-Կոդակ» ընկերությունները արդեն ակտիվորեն ընդգրկվել են այդ գործունեության մեջ: ԱՄՆ-ից Հարավային Ամերիկայի նշված երկրների արտահանումը ավելացավ 1990 թվականին 6,7 միլիարդ դոլլարից մինչեւ 8,8 միլիարդ դոլլար՝ 1991 թվականին:

Երբ *Մերկոսուրի* երկրներում մաքսային պատնեշները վերջնականապես կփլուզվեն, կսկսվի պայմանագրի իրագործումը: *Մերկոսուր* առեւտրական խմբավորման մասնակիցները յուրաքանչյուր 6 ամիս իջեցնում են մաքսային սակագներն այն հաշվով, որպեսզի այն լրիվ վերացվի 1994 թվականի դեկտեմբերի 31-ին: Իրագործելով պայմանագրի պայմանները, կառավարությունները նույնպես կշարունակեն հեռանալ իրենց երկրների տնտեսական կյանքը կարգավորող քաղաքականությունից: «*Այստեղ մենք գործ ունենք իր ձեւով կոլեկտիվ կարգապահության հետ*», ասում է արգենտինյան Սան Անդրեասի համալսարանի պրոֆեսոր Կառլոս Ֆլորիանը:

Շրջանի երկրները առեւտուր էին անում գլխավորապես Եվրոպայի եւ Միացյալ Նահանգների հետ: Սակայն այժմ *Մերկոսուրի* շրջանակներում առեւտուրը 1987 թվականի 2,2 միլիարդ դոլլարից ավելացել է մինչեւ 4,9 միլիարդի 1991 թվականին: Նոր ընդհանուր շուկայի ծավալման հատկանիշներն իրենց մասին զգացնել են տալիս ամենուրեք: Բրազիլիայում ավտոմեքենաների մասերի խոշորագույն «Կոֆար» գործարանը, օրինակ, գնել է Արգենտինայում համանման գործարանի բաժնեթղթերի 50 տոկոսը, այն հաշվով, որպեսզի նրա հետ բաժանի արտադրանքի առանձին ֆիրմաների ցանցը: Նույնիսկ այն ընկերությունները, որոնք *Մերկոսուրի* նկատմամբ ունեին ինչ-ինչ նախատրամադրվածություն, հետաքրքրվում են, թե ինչ ազդեցություն նա կարող է ունենալ իրենց բիզնեսի վրա սկըսած մարկետինգի հարցերից, վերջացրած ձեռնարկության տեղադրմամբ: Չէ որ շրջանի երկրների միավորումը դառնում է շատ հավանական, իսկ դա տալիս է նոր հնարավորություններ: Վերցնենք, օրինակ, նավթաքիմիական արդյունաբերությունը: «*Այն աշխատում է բավականին արդյունավետ*», ասում է «Մոնսանտո դու Բրազիլ» ընկերության նախագահ Կառլոս Կեյրոսը: Ընկերությունն այժմ ունի հերբիցիդների բաղադրիչ նյութերի արտադրության երկու գործարան՝ մեկը Արգենտինայում, մյուսը Բրազիլիայում: Կեյրոսի խոսքերով, ընդամենը մեկ գործարան կարող է բավարարել երկու երկրների պահանջարկը այդ նյութերի վերաբերյալ:

Մերկոսուրը խոշոր ընկերություններին խոստանում է նաեւ այլ առավելություններ: Բազմաթիվ ընկերություններ հետաքրքրություն են ցուցաբերում արտասահմանյան խոշոր ընկերությունների հետ համատեղ ձեռնարկությունների ստեղծմանը, նկատի ունենալով, որ դա իրենց կօգնի դիմանալ մրցակցությանը, որն անխուսափելիորեն կառաջանա հովանավորչության վերացմանը զուգընթաց:

Business week, Նյու Յորք

digitised by A.R.A.R.@

Բարձրաշխարհիկ կյանք

Աշխարհի շատ երկրների ղեկավարներ իրենց ունեցվածքի մասին հաշիվ են տալիս ժողովրդին

Սպասենք, թե հերթը երբ է հասնելու Հայաստանին

ԱՄՆ-ում, Կանադայում, Եւրոպայի մի շարք երկրներում, վերջին մի քանի տարիներին նույնիսկ Թուրքիայում ժողովրդի կողմից ընտրվող ամենացածր ղեկավարից, այսինքն՝ գյուղապետից մինչեւ ամենաբարձրը՝ հանրապետության նախագահը, ամեն տարի նախապես նշյալ մի թվականի պարտավոր են ժողովրդին եւ հանրությանը հաշիվ տալ, թե անցած 364 օրերի ընթացքում իրենց սեփական հարստության մեջ ինչ փոփոխություններ են եղել:

Անկասկած, նշյալ երկրների լրագրողներն էլ, այս առթիվ իրենց բաժինը բերելով, մի տարի առաջ հայտարարված բոլոր անհատների հարստությունների արխիվներից հանում են եւ ընթերցողների ու հանրության առաջ պարզում, թե ով ինչպես է օգտվել *«երկրի ղեկավար լինելուց բխող որոշ առավելություններից»*:

Հետազոտություններ են արվում եւ ընտրվում են «ամենաառկրանդ» եւ «ամենահամեստ» պատգամավորները, նախարարները, քաղաքապետները, քաղաքային պատգամավորները, հանրապետության նախագահի ապարատի աշխատողները, նախագահը եւ այլն:

Այս առթիվ հաճախ աղմուկ է բարձրանում, սկանդալներ ու անեկդոտներ են ի հայտ գալիս:

Շատ հաճախ նշյալ նախարարը կամ պատգամավորը, իր շուրջը կասկածանքներ չստեղծելու համար, ավազաններով ամառանոցները, «լյուքս» ինքնաշարժերը կամ թանկարժեք զոհարեղենները «գնած», «նվեր ստացած» եւ կամ «սեփականացրած» են լինում ոչ իրենց կամ տիկնոջ անունով, այլ իրենց շատ մոտ որեւէ ընտանիքի անդամներից մեկի կամ մի քանիսի, բայց սա արդեն շատ էժանագին ճանապարհ է, քանի որ հաճախ, ըստ այս երկրների օրենքների, նշյալ ղեկավարը պարտավորվում է նաեւ հաշիվ տալ իր ամենամոտ ազգականների ունեցվածքի մասին:

Սակայն, ցավոք, այդ երկրներում գործող «չորրորդ իշխանության»՝ մամուլի, եւ նրա աշխատակիցների ճշմարիտ աշխուժության, իշխանության գլուխ եկած ժողովրդի կողմից ընտրված անխտիր բոլոր կուսակցությունների պատգամավորները, կառավարության նախարարները եւ նաեւ նախարարություններում կարեւոր պաշտոններ զբաղեցնողները, մանավանդ հանրապետության նախագահները բավականին քրտնում են այդ օրերին եւ ծայրաստիճան բծախնդրորեն են վերաբերվում իրենց ֆինանսական գործերին:

Այդ օրերին բոլորը, բառիս բուն իմաստով, դողում են վախից, քանի որ մեկ տարվա ընթացքում անձնական հարստության ավելացման դեպքում «ղեկավարող» դասակարգի ներկայացուցիչը շառաչուն մի ապտակ է ստանում «ղեկավարվող» դասակարգից:

Ինչ են լինում խնդրո առարկա «ղեկավարները», որոնք կանոնավորապես մեկ-մեկ հաշիվ են տալիս ժողովրդին: Նրանք բացարձակապես չեն ընկնում ժողովրդի աչքից, այլ, ընդհակառակն, ավելի են բարձրանում:

Ստացվելիք նվերներն անգամ օրենքով սահմանափակված են

Իհարկե, աշխարհում ընդունված կարգ է, որ պետության նախագահները, նախարարները, դեսպանները եւ այլն, միջազգային հարաբերություններում իրար միջին կամ միջինից բարձր արժեքի տարբեր նվերներ են մատուցում: Ինչքան ծիծաղելի կլինի, եթե նման մակարդակներում մեկը մյուսին, օրինակ, պլաստմասայից մի ափսե նվիրի կամ ընդհակառակը, ի՞նչ կասկածներ կառաջանան, եթե նվիրեն միլիոններ արժեցող մի ադամանդ եւ այլն:

Այս առթիվ հիշեցնենք, թե 1970-ական թվականների վերջին ինչ դրություն ստեղծվեց, երբ Ֆրանսիական մամուլում այն ժամանակվա հանրապետության նախագահ Վալերի Ժիսկար դ'Էստենի վերաբերյալ փաստեր՝ հրապարակվեցին, որոնք վկայում էին Աֆրիկայի նախկին դիկտատոր Բոկասայից «նվեր» ստացած ադամանդների մասին, որոնք նույնիսկ չէին նշվել պետական հաշվետվության մեջ:

Ֆրանսիացիները երբեք չեն մոռանա այս սկանդալը, որի արդյունքում Ժիսկարը եւ նրա UDF կուսակցությունը թիվ 1 ղեկավարողի դիրքից այսօր ընդդիմության հազիվ երկրորդ կամ երրորդ աստիճանին են:

Ժիսկար դ'Էստենի անունն այժմ հիշվում է միայն Ֆրանսիայի նշանավոր սուր քաղաքական-երգիծական *«Կանար անշենե»* օրաթերթի հորինած բառախաղ անունով՝ «Diamanteur»: «Diamant`» ադամանդ եւ «Manteur`» ստախոս բառերից է առաջ եկել «Diamanteur»-ը, այսինքն՝ *ադամանդաստախոս* մականունը:

Ամերիկյան մամուլը թերթելիս հաճախ ենք հանդիպում այսինչ կամ այնինչ ղեկավարի՝ սրանից կամ նրանից ինչ-ինչ նվերներ ստացած լինելու վերաբերյալ ծավալուն լուրերին, որը Հայաստանի ժողովրդի կամ ընթերցողի մտքով անգամ չէր անցնի: Սա որոշ երջանիկների համար կարող է անգամ «անհարմար» թվալ:

Ինչեւէ, ամերիկյան ղեկավարների համար հաճախ ասվում է, թե նվեր ստանալը ահավոր մղձավանջային երեւույթ է:

Նրանք ամեն տարի պարտավոր են մանրամասն նշել, թե մի տարվա ընթացքում ումի՞ց, ե՞րբ, ի՞նչ արժողությամբ նվերներ են ստացել:

Գաղափար կազմելու համար հետաքրքիր է ընթերցել ամերիկյան նշանավոր *«Վաշինգտոն պոստ»* օրաթերթի անցյալ օրվա համարը, ուր տպագրված է ԱՄՆ-ի նախագահ Ջորջ Բուշի ազգային անվտանգության գծով խորհրդական, գեներալ Բրենդ Սկոուքրոֆտի 1991 թ. սեփական հարստության հաշվետվության ցանկը: Այսպես, Չեխո-Սլովակիայի հանրապետության նախագահ Վացլավ Հավելը նվիրել է 150 ամերիկյան դոլլար արժողությամբ հախճապակյա գինու բաժակներ, Մեծ Բրիտանիայի թագուհի Եղիսաբեթը՝ 135 ամերիկյան դոլլարի ոսկեզօծ եւ ադամանդով զարդարված նամակի ծրար բանալու դանակ:

Մյուս կողմից, Բուշի գլխավոր խորհրդական Սամուել Սկիները, երբ հայտարարել էր, թե անվճար անդամագրվել է մարզական «լյուքս» մի ակումբի, մեծ աղմուկ էր բարձրացել, որի հետեւանքով Սկիներն ստիպված էր վճարել ակումբին:

Նույն Սկիները փոխհատուցել է նաեւ 2700 ամերիկյան դոլլարի արժողություն ունեցող մի մարզական գործիքի գինը, որը նվիրել էր նույն ակումբը:

Երբ մի ընկերության մեջ կաշառակերության մասին խոսվում է միայն չորս պատերի արանքում եւ մամուլը բացարձակապես չի արձագանքում, մի՞թե դա չի նշանակում, որ այդ ընկերությունը ոտքից գլուխ վարակված է այդ հիվանդությամբ:

Պատկերացրեք մի երկիր, ուր «լավ տղամարդ», «ճարպիկ, ընտանիքին նվիրված մեծահոգի տղամարդ»-ու փոխարեն պարծանքով օգտագործվում են «հին գող», «լավ գող», «զակոնի գող» ածականները:

Մի կողմից, ասված թող մեզ հետ լինի, մյուս կողմից էլ սպասենք, թե ղեկավարների՝ ամեն տարի սեփական ունեցվածքի վերաբերյալ հաշիվ տալու օրինական պարտավորության հերթը երբ է հասնելու Հայաստանին:

ՐԱՖՖԻ ՅԵՐՄՈՆ ԱՐԱՔՍ

Հուսեյն թագավորի դիլեմա

Հակառակ ՄԱԿ-ի կողմից իր երկրի դեմ հաստատված շրջափակմանը, Իրաքի նախագահ Սադդամ Հուսեյնը վատ չի զգում իրեն, մասամբ այն պատճառով, որ Հորդանանի վրայով Իրաք է մտնում մեծ քանակությամբ մթերք: Եւ քանի որ ամերիկյան նավային շրջափակումը այնքան էլ ազդեցիկ չէ, Մ. Նահանգները այժմ ճնշում է գործադրում Հորդանանի վրա, որպեսզի մեծական դիտորդ-հսկիչներ հաստատվեն այնտեղ: Նրանց պարտականությունն է լինելու արգելել ռազմական պահեստամասերի եւ պերճանքի առարկաների մուտքը Իրաք:

Վաշինգտոնը, որի ռազմանավերը դեռեւս ստուգում են Հորդանանյան Ակաբա նավահանգիստ մուտք գործող նավերը, վերջերս մասնագետների մի խումբ էր ուղարկել Ամման՝ արգելելու այդ «մաքսանենգությունը»:

Ըստ Հուսեյն թագավորի մերձավորների, ներկայումս նա նուրբ վիճակի է մատնվել: Քանի որ ամերիկացիների այդ պահանջը Հորդանանում ընկալվում է որպես ոտնձգություն երկրի գերիշխանության դեմ, տեղի հասարակությունը խիստ զգայուն է դարձել նման վերաբերմունքի նկատմամբ:

Որոշ աղբյուրների համաձայն, Հուսեյն թագավորը կողմնակից է ամերիկացիների պահանջը մերժելուն, քան ներքին գլխացավանքներ դիմագրավելուն, որն առավել զորացնում է Սադդամ Հուսեյնի դիրքը: ■

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱԿԱՆ

Ֆանտաստիկ հաջողություն

Անդրե Աղասին Ուիմբլդոնի հաղթող

Իրականացավ հայազգի ամերիկյան հանրահռչակ թենիսիստ Անդրե Աղասու երազանքը՝ նա դարձավ Ուիմբլդոնի մրցաշարի հաղթող, մրցաշար, որը «Մեծ սաղավարտ» մրցույթում ամենահեղինակավորն է, շատերի կարծիքով, աշխարհի ոչ պաշտոնական առաջնությունը եւ մրցանակային ֆոնդով ամենախոշորներից մեկը:

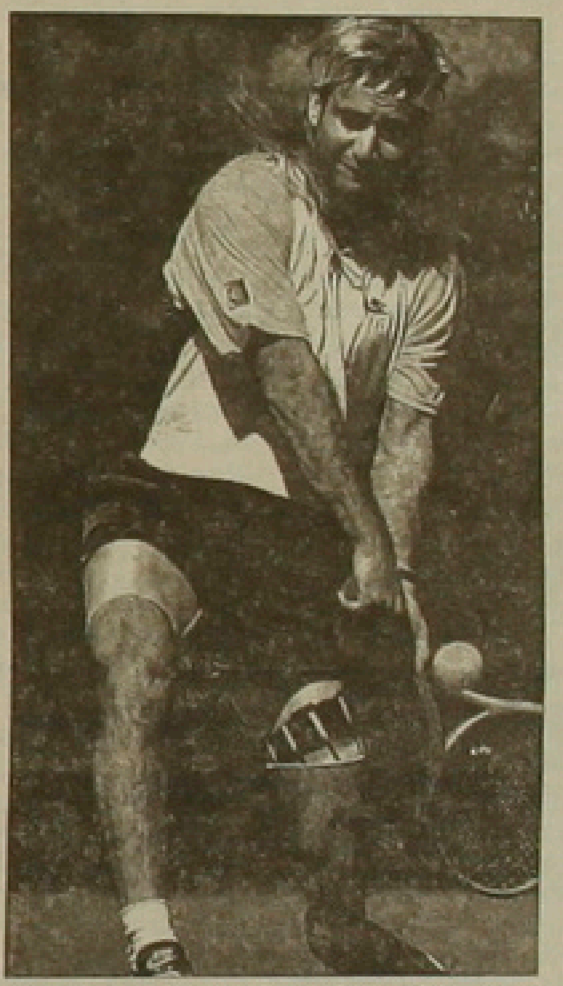

22-ամյա տաղանդավոր թենիսիստի հաջողությունը ֆանտաստիկ արժեքավոր է, քանի որ այս անգամ Ուիմբլդոնյան մրցաշարին մասնակցում էին աշխարհի բոլոր ուժեղագույն թենիսիստները՝ Ստեֆան Էդբերգը, Բորիս Բեքերը, Միխայիլ Շտիխը, Փիթ Սամփրասը, Գի Ֆորժեն, Գորան Իվանիշեւիչը, Ջոն Մաքինրոյը եւ ուրիշներ՝ մոլորակի թիվ մեկ ռակետ Ջիմ Կուրյեի գլխավորությամբ:

Անդրե Աղասիի վերելքը համաշխարհային թենիսում սրընթաց էր, եւ կարճ ժամանակում նա մտավ լավագույն եռյակ, սակայն վերջին ժամանակներս հոգեբանական ճգնաժամ էր ապրում հիմնականում այն պատճառով, որ «Մեծ սաղավարտ» մրցույթի իրար հաջորդած 3 մրցաշարերում մտնելով եզրափակիչ, այդպես էլ չճաշակեց մեծ հաղթանակի բերկրանքը:

Եթե հիշում եք, Անդրեն վերջին երկու տարվա ընթացքում երկու անգամ սայթաքեց Ֆրանսիայի բաց առաջնության՝ Ռոլան Գարոսի եզրափակիչում: Եթե դեռ անցյալ տարի ընդհանուր դասակարգումով Աղասին 5-րդ թենիսիստն էր աշխարհում, ապա այս մրցաշրջանում նա նույնիսկ դուրս էր մնացել ուժեղագույն տասնյակից: *«Ինձ ամենից շատ մի բան է անհրաժեշտ՝ նորից հավատալ ինքս ինձ»*, ասում էր Աղասին: Եւ եկավ տաղանդավոր թենիսիստի աստղային ժամը: Ուիմբլդոնյան մրցաշարի փառքի ճանապարհին նա հաղթեց այնպիսի թենիսիստների, ինչպիսիք են այս մրցաշարի եռակի հաղթող, աշխարհի թիվ երեք թենիսիստ Բորիս Բեքերը, Ջոն Մաքինրոյը, Գորան Իվանիշեւիչը եւ ուրիշներ:

Միայն անցյալ տարի Աղասիի հեղինակությունն ստիպեց Ուիմբլդոնի մրցաշարի կազմակերպիչներին հրաժարվել ավանդույթից եւ թույլատրել նրան հանդես գալ սպիտակի փոխարեն գունավոր համազգեստով: ■

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱԿԱՆ

Եվրոպական գավաթներից առաջ

ՀՀ բասկետբոլի ֆեդերացիայի նախագահության 3-րդ նիստի օրակարգում քննարկման նյութ էին Աբովյանի «Հասիս», Երեւանի «Ուրարտու» թիմերի եվրոպական գավաթների մրցումների նախապատրաստության, հանրապետության 1992-93 թթ. առաջնությունների կանոնակարգությունների հաստատման, Հայաստանի լավագույն մասնագետների, բասկետբոլիստների արտասահման մեկնելու կարգի, ՀՀ հավաքական թիմերի մարզիչների նշանակման կարգի եւ ՀՀ դպրոցականների միջեւ բասկետբոլային փառատոնի անցկացման մասին հարցերը:

«Հասիս»-ի մասին տեղեկությամբ հանդես եկավ թիմի գլխավոր մարզիչ **Էդուարդ Հարությունյանը**:

– «Հասիս»-ում փորձառուներից մնացել է միայն Լյուդվիգ Քոչարյանը: Հույս ունենք, որ մեզ կօգնի Անահիտ Հակոբյանը: Լյուդմիլա Ծաղիկյանն ու Աննա Տեր-Մովսեսյանը, վերադառնալով Իտալիայից, այլեւս ցանկություն չունեն խաղալու «Հասիս»-ում: Ռուզան Վահրադյանը մշտական բնակության է մեկնել ԱՄՆ: Թիմում հիմնականում ընդգրկված են 1971-73 թթ. ծնված խաղացողներ, որոնք սակայն արդեն զգալի փորձառություն ունեն եւ մենք մեծ հույսեր ենք կապում նրանց հետ: Այսօր «Հասիս»-ը հեռանկարային թիմ է: Վաղվանից մենք ուսումնամարզական հավաքի ենք մեկնելու Կաձո, որտեղ մնալու ենք մինչեւ հուլիսի 21-ը:

Այնուհետեւ նախատեսում ենք Սոչիում կամ Սանկտ-Պետերբուրգում մասնակցել որեւէ մրցաշարի: Սպասվում է, որ օգոստոսի 9-ին Հունաստանից թիմ կգա Երեւան: Եթե վիճակահանությամբ պարզվի, որ «Ռոնկետտի»-ի գավաթի խաղարկության առաջին խաղը կայանալու է Երեւանում, ապա մինչ այդ որեւէ մրցաշար կկազմակերպենք մեզ մոտ»:

Անհամեմատ համեստ է գնահատում իր թիմի հնարավորությունները «Ուրարտու»-ի գլխավոր մարզիչ **Եղիշե Դավթյանը**:

– Այսօր թիմը պատրաստ չէ «Կորաչ»-ի գավաթի նման պատասխանատու մրցաշարին: «Ուրարտու»-ն համալրման խիստ կարիք ունի: Մենք հեռանկարային խաղացողներ ունենք, սակայն նրանք հիմնականում պատանիներ են, որոնց մեծ բասկետբոլին նախապատրաստելու համար ժամանակ է պետք:

Արդեն սկսել ենք մարզումները եւ օրական 2 պարապմունք ենք անցկացնում: Հուլիսի 25-ից ուսումնամարզական հավաքի կմեկնենք որեւէ տեղ՝ Սեւան, Ծաղկաձոր կամ Կաձո:

Խաղային մարզաձեւերից բասկետբոլիստներն առաջինն են դուրս գալիս եվրոպական մրցասպարեզ (արդեն հայտերն ուղարկված են): Ինչ խոսք, հեշտ չի լինի, սակայն դա մեծ խթան կհանդիսանա այդ սիրված մարզաձեւն ավելի զարգացնելու մեր հանրապետությունում:

Նախատեսվում է, որ ՀՀ 1992-93 թթ. առաջնություններին, որոնք կսկսվեն սեպտեմբերի 2-րդ կեսին, կմասնակցեն տղամարդկանց 8, կանանց 6-ական թիմեր:

Հայաստանի հավաքական թիմերի մարզիչները նշանակվելու են առաջնություններում մրցանակակիրներ դարձած թիմերի մարզիչներից:

Արտասահմանյան որեւէ թիմում խաղալու համար յուրաքանչյուր ոք պետք է իր ակումբի եւ հանրապետական ֆեդերացիայի թույլտվությունն ստանա: ■

ՀՀ բարձրագույն խմբի առաջնություն

Անակնկալ Կապանում

Նախօրեին 1-ին ենթախմբի թիմերն անցկացրին 18-րդ տուրի հանդիպումները: Ահա արդյունքները.

ՀԱԸՄ – «Նիգ»՝ 2:1, «Սյունիք» – «Արարատ»՝ 4:1, «Զորավան» – «Նաիրի»՝ 1:5, ՀՄՄ-ՖԻՄԱ – «Ախթամար»՝ 3:1, «Բանանց» – «Լոռի»՝ 10:0

Այսօր 2-րդ ենթախմբի թիմերը կանցկացնեն 18-րդ տուրի հանդիպումները: Մասնավորապես հետաքրքրական են «Կոտայք» – «Զվարթնոց», «Շիրակ» – «Կանազ» եւ «Շենգավիթ» – «Վան» հանդիպումները:

Մրցաշարային աղյուսակը հուլիսի 7-ի դրությամբ.

1-ին ենթախումբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Բանանց	17	14	3	0	55-8	31
2. Արարատ	18	13	3	2	71-15	29
3. ՀԱԸՄ	17	10	5	2	40-18	25
4. Սյունիք	16	8	5	3	36-24	21
5. ՀՄՄ-ՖԻՄԱ	18	7	5	6	25-22	19
6. Նաիրի	18	6	4	8	21-24	16
7. Զորավան	18	7	1	10	29-32	15
8. Մալաթիա	17	5	5	7	25-32	15
9. Լոռի	18	4	5	9	21-46	13
10. Նիգ	18	4	1	13	15-44	9
11. Ալաշկերտ	16	3	2	11	21-50	8
12. Ախթամար	17	3	1	13	10-55	7

Օլիմպիականները հայտնի են

Սարագոսա քաղաքում ավարտված բասկետբոլի օլիմպիական ընտրական մրցաշարի եզրափակիչում փայլուն հանդես եկավ Լիտվայի հավաքականը, որը, հաղթելով իր բոլոր 7 մրցակիցներին, վստահորեն գրավեց առաջին տեղը:

Երկրորդ եւ երրորդ տեղերը բաժանեցին ԱՊՀ-ի եւ Խորվաթիայի հավաքականները: Օլիմպիական 4-րդ ուղեգիրը նվաճեց Գերմանիայի թիմը:

Պորտլենդում, ինչպես եւ ենթադրվում էր, առանց դժվարությունների առաջին տեղը զբաղեցրեց պրոֆեսիոնալ բասկետբոլիստներով համալրված ԱՄՆ-ի օլիմպիական հավաքականը, հաղթելով իր բոլոր մրցակիցներին: Բարսելոնի ուղեգրին տիրացան նաեւ Վենեսուելայի, Բրազիլիայի եւ Պուերտո Ռիկոյի ընտրանիները: ■

Բաժինը վարում է Սուրեն ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

ԽՄԿԿ 29-րդ համագումարը չի համաձայնում Ելցինի հրամանագրին

Եւ Գորբաչովին հեռացնում է կոմկուսից

ԽՄԿԿ 29-րդ համագումարի [illegible]ները գտնում են, որ «ոչ մի [illegible] ատյան Ռուսաստանի [illegible] իրավունք չի [illegible] արգելել կամ կա[illegible] քաղաքական կուսակցու[illegible] կամ կազմակերպչական [illegible] գործունեությունը»: [illegible] հանձն[illegible] այսօր հուլիսի 7-ին [illegible] սահմանադրական դա[illegible] նիստի հետ, որտեղ քննարկվելու են Ելցինի արգելման մասին [illegible] հրամանագրերը:

Կոմունիստական համագումարի մասնակիցները այնուամենայնիվ ընդունեցին, որ «առանձին կոմունիստական [illegible], [illegible] օրենքը, կարող էին դուրս գալ կուսակցության սահմանադրական կարգի շրջանակներից»: Նրանք սահմանադրական դատարանին առաջարկեցին իրենց ներկայացնել կուսակցության անդամների իրավախախտումների այն փաստերը, որոնք կարող են բացահայտվել նիստի ընթացքում: Դրանց հաստատման դեպքում Կոմկուսն իրավախախտների դեմ կկիրառի պատժամիջոցներ ընդհուպ մինչեւ հեռացում:

Միխայիլ Գորբաչովը չարդարացրեց ԽՄԿԿ 29-րդ համագումարի պատգամավորների հույսերը, որոնք նախատեսում էին լսել նրա հաշվետվությունը ԽՄԿԿ ԿԿ գլխավոր քարտուղարի պաշտոնավարության ընթացքում կատարած գործունեության մասին: Նա չներկայացավ Մերձմոսկովյան Պուշկինո քաղաքում ընթացող համագումարին:

Այնուամենայնիվ, պատգամավորներից մեկի հայտարարության համաձայն, *«ազգամիջյան կոնֆլիկտների, տնտեսական ճգնաժամի եւ կուսակցության նկատմամբ վստահության կորստի»* հիմնական մեղավորի բազմակարծությամբ համագումարն ընդունեց Միխայիլ Գորբաչովին կուսակցությունից հեռացնելու որոշում *«ցուցաբերած անսկզբունքայնության համար»*:

Համագումարը ղեկավար մարմիններից պահանջում է նաեւ Գորբաչովին ենթարկել քրեական պատասխանատվության *«ԽՍՀՄ սահմանադրությունը խախտող, հակաժողովրդական քաղաքականության համար»*: ■

Կոզիրեւը մերժում է ճնշումը «կարմիր-դարչնագույնների» կողմից

Ռուսաստանի արտաքին քաղաքական գերատեսչությունը պատրաստ է Ռուսաստանի բոլոր դեմոկրատական ուժերի հետ համագործակցել, բայց չի հանդուրժի որեւէ ճնշում «կարմիր-դարչնագույն» ուժերի կողմից, «Իֆ»-ի թղթակցին տված հարցազրույցի ժամանակ հայտարարել է Ռուսաստանի արտգործնախարար Անդրեյ Կոզիրեւը, որը մասնակցում է Մոսկվայում տեղի ունեցող բարեփոխումների կողմնակիցների համաժողովին:

ԱՊՀ-ի «թեժ կետերից» մեկի Պրիդնեստրովիեի կոնֆլիկտի կարգավորմանն անդրադառնալով, նա մասնավորապես ասել է, թե այժմ մշակվում է մի ծրագիր, որը նախատեսում է մարտական գործողությունների շրջան մտցնել միաժամանակ Ռուսաստանի եւ Բելառուսի զինված ուժերը դրանով իսկ երաշխավորելով հակամարտ ուժերի բաժանումը: Նա հայտնել է նաեւ, որ չի բացառում երրորդ երկրի ներգրավումը բաժանարար ուժերի մեջ:

Թակարդ ինքնաշարժ տիկին Միտերանի եւ Կուշների դեմ

Հյուսիսային Իրաքում երեկ պայթած ինքնաշարժ պայթեց այն պահին, երբ տիկին Դանիել Միտերանն ու Ֆրանսիայի առողջապահության նախարար Բեռնար Կուշները ինքնաշարժ երթասյուն էին կատարում այնտեղ: Նրանք հրաշքով փրկվեցին, մինչ 5 հոգի, որոնցից 2-ը երեխաներ, սպանվեցին ինքնաշարժի պայթյունից: Վիրավորվեց 19 մարդ:

Տիկին Միտերանն ու նախարար Կուշները հյուսիսային Իրաքի քրդական շրջաններ էին գնացել ստուգելու համար Ծոցի պատերազմից հետո քրդ ազգաբնակչությանը տրվող միջազգային օգնության վիճակը:

Հիշեցնենք, որ այդպիսի փորձերը սովորաբար հանդիպում են իրաքյան իշխանության շեշտված դժկամությանը: ■

OK English OK

Անգլերենի արագացված դասընթացներ

Հրավիրում է «ՕՔԵՅ» կոոպերատիվը:

Սովորեցնում ենք խոսել, կարդալ, գրել:

Դասերը առավոտյան, ցերեկը, երեկոյան:

Լսարանները քաղաքի տարբեր մասերում:

Գինը այսօր ավելի էժան, քան վաղը:

Շտապեցեք արժեզրկվող մեր ռուբլիները փոխել մեր մշտարժեք գիտելիքների հետ: Դրանք մեզ վաղը դոլլարներ կբերեն:

Զանգահարեք հենց հիմա 27-38-64, 34-79-38, 26-70-23, 34-30-19

Մանդելա - Դե Քլերկ բանակցությունները ավելի առաջ

Սեւամորթ առաջնորդ Նելսոն Մանդելան երեկ հայտարարեց, թե ինքն այլեւս չի հավատում, որ Հարավաֆրիկյան Հանրապետության նախագահ Դե Քլերկը հանձնառու է բազմացեղ ժողովրդավարություն ստեղծելուն: Մանդելան, որ նախապես Դե Քլերկին համարում էր «անաչառ մարդ», երկու շաբաթ է արդեն, որ շարունակ քննադատում ու մեղադրում է նրան սեւամորթների դեմ վերսկսված բռնարարքների համար, որոնց հետեւանքով 15 օրում սպանվել է շուրջ 200 հոգի: ■

Չեռնոբիլի երեխաները մեկնեցին Ֆրանսիա

Չեռնոբիլի աղետից տուժած Ուկրաինայի 450 երեխաներ Կիեւից Փարիզ մեկնեցին հանգստանալու: Այցը կազմակերպել է ՌՈՒԽ-ի կանանց կոմիտեն «Չեռնոբիլի երեխաներ - Ֆրանսիա» ասոցիացիայի հրավերով: Մեկ ամիս ուկրաինացի երեխաները կապրեն ֆրանսիական ընտանիքներում: Այցի հովանավորը ուկրաինական «Ինկո» դրամատունն է: Ուկրաինայի պաշտպանության նախարարությունը վառելիքով ապահովել է երեք ինքնաթիռ, որոնք տարել են երեխաներին: ■

Ուկրաինայում ստեղծվել է Իսրայելյան լրատվական կենտրոն

Ուրբաթ օրը Դնեպրոպետրովսկում բացվել է Իսրայելյան լրատվական կենտրոն: Նրա կազմակերպիչները հայտարարել են, որ մտադիր են օժանդակել Իսրայելի մասին ճշմարտացի լրատվության տարածմանը, օգնություն ցուցաբերել հրեաների հայրենադարձությանը, ինչպես նաեւ իրագործել մշակութային ծրագրեր:

Անհավատալի, բայց իրական երջանկություն

Երեւան-Բեյրութ-Երեւան

Յուլիս ամսին, ամեն շաբաթ, կսկսվեն Երեւան-Բեյրութ-Երեւան ուղիղ թռիչքներ: Բեյրութի ԱՇՃԵԱՆ ՃԱՄՓՈՐԴԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ միայն երկու ամսվա համար հատուկ գներով պատրաստել է 15 օրյա տուրեր եւ կեցություն Բեյրութում:

15 օր. Բեյրութ. կեցություն, միայն նախաճաշ:
1 օր. Պտույտ Լիբանանի մայրիների անտառներում, կեսօրվա ճաշ:
1 օր. Պտույտ Անճար հայկական ավանում, Բաալբեկ քաղաքի ավերակներում, կեսօրվա ճաշ:
1 օր. Բեյրութի տեսարժան վայրերը. Բիքֆայայի ադրիական հուշարձանը եւ Ազգային հաստատությունները:
1 գիշեր. Յունական Բուզուկիում ընթրիք-խրախճանք, խմիչք, հունական եւ արաբական երգեր ու պարեր:
1 գիշեր. Հայկական «Գառնի» ռեստորանում հայկական եւ արաբական խրախճանք, համադամ ուտելիքներով ընթրիք եւ բաց խմիչք, անակնկալներ եւ հուշանվերներ:

8-28 հոգիանոց խմբի համար Լիբանանի մուտքի վիզաները անվճար, ներառյալ հիշյալ բոլոր ծախսերը:

Յուրաքանչյուր անձի համար 275 դոլլար: Մանրամասնությունների համար ամեն օր առավոտյան ժ. 8-ից գիշերվա 10-ը դիմել հեռախոս 58.32.17, Կիպրոսի գիծ Fax: 357-9-522646 via Cyprus. Telex: Essy 44292 LE եւ ASHTRA 43944 LE P.O. BOX 80218 Bourj Hammoud. Lebanon:

Ծանոթ. Այս գների մեջ չի մտնում ինքնաթիռի տոմսի արժեքը: Մեր պատասխանները Ձեր կեցության ընթացքում դիմել Ձեզ ընկերակցեն շրջայցի գնումների ժամանակ:

ASHDJIAN TRAVEL

Ճանապարհորդությունների համար դիմել հետեւյալ հեռախոսահամարով 64.25.40

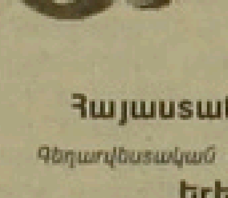

«Արամ Խաչատրյան» ֆիլհարմոնիկ սրահ

«ԱՇԽԱՐՀԸ ԵՎ ՄԵՆՔ»

Սիմֆոնիկ երաժշտության ամառային օրեր

Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախումբ (ՀՖՆ)

Գեղարվեստական ղեկավար եւ դիրիժոր Լորիս Ճգնավորյան

Երեւանի սիմֆոնիկ նվագախումբ (ԵՍՆ)

Դիրիժոր Գեւորգ Մուրադյան

Փառատոնը լուսաբանում է «ԼՐԱԲԵՐԸ»

Հովանավոր՝ Անդրնավթգազշին ՊՐՈՄԵԹԵՎՍ բաժնետիրական ընկերությունը

Յուլիս 7 Ֆրանսիա, ՀՖՆ

Մ. Ռավել Սյուիտ թիվ 2 «Դափնիս եւ Քլոյե» բալետից | Ա. Խաչատրյան Ջութակի կոնցերտ | Հ. Բեռլիոզ Ֆանտաստիկ սիմֆոնիա

Համերգների սկիզբը ժամը 19.30-ին

Տոմսերը վաճառվում են «Արամ Խաչատրյան» ֆիլհարմոնիկ սրահի տոմսարկղում, ամեն օր ժամը 11-ից 18-ը

ԴԻԱԳՆՈՍՏԻԿԱ DIAGNOSTICA

Դիմեք մեր բժշկական կենտրոններին, եւ Ձեր առողջությունը հուսալի ձեռքերում կլինի:

Երեւան, Աջափնյակ, Մարգարյան փ. 6, հեռ. 35-01-58, 35-13-01

Քանաքեռ, Ֆանարջյան փ. 55, հեռ. 28-75-24

Գյումրի, Շչեդրինի փ. 54ա, հեռ. 3-80-72

Գորիս, Մաշտոցի փ. 3, հեռ. 2-26-87

Ստեփանակերտ, Մարտնի փ. 6, հեռ. 4-10-06

ԲԺՇԿԱԳԻՏԱԿԱՆ ԲԱԺՆԵՏԻՐԱԿԱՆ ՄԻԱՎՈՐՈՒՄԸ

- Արտահովում է հիվանդությունների ախտորոշման բարձրագույն մակարդակ:
- Արտահովագրում է ձեր առողջությունը ողջ կյանքի ընթացքում:
- Միայն մեզ Դուք կարող եք դիմել բոլոր հիվանդությունների դեմքում եւ բոլոր բժշկական հարցերով, քանի որ «ԴԻԱԳՆՈՍՏԻԿԱ»-ն ոչ միայն միջազգային պահանջներին համապատասխանող ամենաժամանակակից սարքերն ու մասնագետներն ունի, այլեւ անհրաժեշտության դեպքում Ձեր բուժօգնությունը կազմակերպում է հանրապետությունից դուրս կամ համապատասխան մասնագետներ է հրավիրում:
- Միայն մեզ մոտ Դուք կարող եք ստանալ Ձեր ախտորոշումը կամ արտահովագրել առողջությունը կայուն եւ ցածր գներով, անկախ ցույց տրվող բուժօգնության ծավալից եւ տեւականից:
- Ձեր հարմարության համար մենք աշխատում ենք ամեն օր (բացի կիրակի օրից), ժամը 8:30-ից մինչեւ 19:00, շաբաթ օրը մինչեւ 15:00:

Արեւելյան մաֆիա. Նոր փաստեր Կարիկ Պասմաճյանի սպանության վերաբերյալ

Արեւելյան մաֆիայի մասին հիշատակում է ավստրիական «Կուրիեր» թերթն իր հունիսի 13-16-ը համարներում: Թերթը հունիսի 24-ի համարում տեղեկացնում է, որ ռուսական մաֆիայի մի ներկայացուցիչ, նախկինում բռնցքամարտիկ, գտնվում է Վիեննայի բանտերից մեկում, կրկնակի սպանության գործում կասկածվելու պատճառով:

Նախկին խորհրդային բռնցքամարտիկ Ալեքս Յաարին (33 տարեկան) մինչ Իսրայել ափսորվելը կոչվում էր Ալեքսանդր Դողլեսնի: 1991 թ. դեկտեմբերի 22-ից նա նստած է զաղութում կրկնակի սպանության մեջ կասկածվելու պատճառով: Նա ռուսական մաֆիայի անդամ էր: 1991 թ. հուլիսի 9-ին Տորոնտոյում սպանել էր ոսկերիչ Միխայիլ Կլայնբերգին, իսկ 1989-ի հուլիսի 29-ին Մոսկվայում փարիզեցի Կարիկ Պասմաճյանին: 1991-ի աշնանը Յաարին հայտնվեց Գերմանիայում, որպես խնայողամարկի աշխատող: 1991-ի օգոստոսից նախկին բռնցքամարտիկը Ավստրալիայում էր: Նույն ամսին նա երեսնամյա Ալեքսանդր Գուլինեւիչի հետ ծերբակալվեց կարճ ժամկետով, այն բանի համար, որ երկուսով ջարդել էին հարեւանի պատուհանը եւ 12 մարդու վնասվածքի ենթարկել: Բայց արդեն դեկտեմբերին նա ազատ մարդ էր գալիս Վիեննայում, երբ արդեն հարձակվում էր գործել 39-ամյա մի ռուսի վրա, որը գտնվում էր ափսորավայրում: Այս զոհը երեխաների սպանություն-վաճառքով զբաղվող մեկն է. Յաարին պետք է թողներ իր «Մերսեդես 450»-ը եւ աղբանոցապահեստը: Սա «Արեւելյան մաֆիայի» հետաքննություններից վախենալով հայտարարել էր, թե իբր Յաարին փախել է Հարավսլավիա: Սակայն շուտով ոստիկանական բաժանմունքի աշխատակիցների խումբը պարզեց դեպքի պատճառները: Երկարատեւ քննարկումներից հետո Յաարին ձերբակալվեց Վիեննայի բնակարաններից մեկում: Նրա մոտ հայտնաբերվեցին 33 փոքրիկ իրեր: Քննությունը պարզեց դրանց ծագման աղբյուրները: 1991 թ. Տորոնտոյում ոսկերիչ Կլայնբերգի վրա հարձակվում էին գործել եւ ստիպել, որ նա իրեն իրենց խնդրածի անի (սա մաֆիայի նախընտրած միջոցներից մեկն է): Յաարին մեկնել էր Վիեննա, որտեղ պետք է վաճառեր ոսկերչի ունեցվածքից 50 մլն արժողությամբ մի զարդ:

1989-ի հուլիսին Վիեննայից Մոսկվա էր ժամանել փարիզյան նկարչական սալոններից մեկի տնօրեն Կարիկ Պասմաճյանը: Վերջին անգամ նրան տեսել են «Lada Niva» մակնիշի մեքենա նստելիս, որից հետո նա անհետացել էր: Դիակը գտնելու համար Պասմաճյանի բարեկամները տրամադրել են 1 մլն ամերիկյան դոլլար: Պասմաճյանի անհետացումից հետո Յաարին եւ իր ընկեր Օլեգ Սամակովը (Ալեքս Տայմ) մեկնեցին Իսրայել:

Օլեգ Սամակով նույնպես, ինչպես Գուլինեւիչը եւ Տորոնտոյից իրենց մյուս գործակիցը, փախուստի մեջ է: Կանադայում գործված հանցագործությունը ջրի երես դուրս եկավ զարդերենի տնօրեն Կլայնբերգի մի ծառայողի օգնությամբ:

Վերջերս Վիեննայում մի դատավարության ժամանակ Յաարին արդարացվեց երեխաների սպանություն-վաճառքով զբաղվողի վրա հարձակվելու գործում, որովհետեւ զոհը մնացել էր Մոսկվայում: Նա ժխտում է հանցանքը, սակայն այնուամենայնիվ ափսորվեց Կանադա: Նա Տորոնտոյում պարծեցել էր իր կատարած երկու սպանություններով, հավելյալով պատմել նաեւ հայ Պասմաճյանի սպանության մասին»:

Դժբախտաբար, թերթը հավելյալ տեղեկություններ չի հաղորդում Կարիկ Պասմաճյանի առեղծվածային գործի վերաբերյալ: ■

Լուրերը interfax-ի, «Ռեյթեր»-ի եւ մեր թղթակիցների

Azg Bi-daily, 47 Hanrapetoutian st., Yerevan, Armenia, 375010

Խմբագիր՝ Յ. ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ Editor H. AVEDIKIAN

Macintosh համակարգչային շարուածքը Ռ.Ա.Կ. մամլոյ եւ տեղեկատուութեան կենտրոնի

ՀՀ Նախարարների խորհրդին առընթեր «Պարբերական» հրատ. տպարան, Արշակունեաց 2

digitised by A.R.A.R.@